

Företagsekonomiska institutionen

Nedskrivning av tillgångar

-

Revisorns roll vid bedömningar

Magisteruppsats i företagsekonomi
Extern redovisning och Revision
Höstterminen 2004

Handledare: Hossein Pashang

Författare: Martin Claeson 800301

David Wahlund Miraftab 800422

Sammanfattning

Examensarbete i företagsekonomi, Handelshögskolan vid Göteborgs universitet, Extern redovisning och Revision, Magisteruppsats Ht 2004

Författare: Martin Claeson och David Wahlund Miraftab

Handledare: Hossein Pashang

Titel: Nedskrivning av tillgångar – Revisorns roll vid bedömningar

Bakgrund och problem: Nedskrivningar och Redovisningsrådets rekommendation nummer 17 ställer stora och delvis helt nya krav på värderingar, vilka innebär nya utmaningar för företag och revisorer. Tillämpning av RR 17 bygger på företagets prognoser och andra bedömningar. Här spelar revisorn en viktig roll genom att granska tillförlitligheten i de värderingsbedömningar som företaget lämnar i sin externa redovisning.

Syfte: Att bidra till en ökad förståelse och kunskap kring de svårigheter som ligger till grund för en nedskrivning av en tillgång, samt de bedömningar som en nedskrivning medför. Syftet är också att undersöka vilken roll revisorn innehar när det gäller nedskrivningar, och vilka konsekvenserna kan bli om han/hon är av en annan uppfattning än företagsledningen.

Avgränsningar: Att endast undersöka problematiken kring prognoser vid nedskrivningar. Detta görs utifrån revisorns perspektiv och inte utifrån företagsledningens, dels pga. eget intresse och dels då tiden för detta arbete är begränsad.

Metod: Det empiriska materialet har insamlats genom fem djupintervjuer med revisorer i Göteborg. Materialet har sedan analyserats utifrån den teoretiska referensramen, vilket ledde fram till våra slutsatser.

Resultat och slutsatser: Våra slutsatser är att problematiken kring nedskrivningar av tillgångar och revisorns roll vid prognoser omfattas av bedömningar om framtiden. Bedömningar bygger på människans egen förståelse för verkligheten, såsom erfarenhet, kunskap och sunt förnuft. Problematiken får olika lösningar beroende på situationen och människans egna preferenser. Vår undersökning har visat att det främst handlar om att känna företaget och dess verksamhet, för att kunna bedöma tillförlitligheten i företagets prognoser. Företagens optimism avspeglar sig ofta i prognoserna vilket påverkar tillförlitligheten. För att öka tillförlitligheten i företagets prognoser begär revisorn in mer material från företaget eller får information från externa parter. Om revisorn ändå inte känner tillförlitlighet i bedömningarna, och ledningen inte ändrar sina optimistiska prognoser, är sista utvägen att skriva en ören revisionsberättelse.

Förslag till fortsatt forskning: Vi anser det finnas en rad olika ämnen som skulle kunna vara intressant att studera vidare. En frågeställning vore hur revisorn går tillväga för att identifiera och avgränsa en kassagenererande enhet, samt om det föreligger några skillnader hos revisionsbyråer. En kvantitativ studie om hur RR 17 har påverkat tillgångsvärderingen skulle kunna göras. Slutligen skulle en undersökning av företagets rutiner vid nedskrivning av tillgångar vara intressant att göra.

Nyckelord: Omdöme, Nedskrivning, RR 17, Tillgångsvärdering, Revisorns roll

Förord

Vi vill tacka de personer som har hjälpt oss med att genomföra uppsatsen.

Först vill vi tacka vår handledare Hossein Pashang för goda råd under arbetets gång.

Vi vill även tacka våra respondenter i Göteborg från BDO, Deloitte & Touche, Ernst & Young, Lindebergs Grant Thornton och Öhrlings PricewaterhouseCoopers.

Slutligen vill vi tacka Damir Matesa Ernst & Young, Skövde och Jörgen Johansson Öhrlings PricewaterhouseCoopers, Skövde för en givande introduktion till ämnet.

Göteborg den 19 januari 2005

David Wahlund Miraftab

Martin Claeson

Innehållsförteckning

1. INLEDNING	3
1.1. PROBLEMBAKGRUND	3
1.2. FORMULERING AV UPPSATSFRÅGOR	4
1.3. SYFTE	5
1.4. AVGRÄNSNINGAR	5
1.5. DISPOSITION	5
2. METOD.....	6
2.1. VETENSKAPLIGT FÖRHÅLLNINGSSÄTT	6
2.1.1. <i>Positivism</i>	6
2.1.2. <i>Hermeneutik</i>	6
2.2. VETENSKAPLIGT ANGREPPSSÄTT	7
2.3. METODER FÖR INSAMLING AV DATA	8
2.4. TILLVÄGAGÅNGSSÄTT	8
2.4.1. <i>Insamling till referensram</i>	8
2.4.2. <i>Insamling av empiri</i>	9
2.5. UNDERSÖKNINGENS GILTIGHETSANSPRÅK	9
2.5.1. <i>Tillförlitlighet</i>	10
2.5.2. <i>Validitet</i>	10
3. TEORETISK REFERENSRAM.....	11
3.1. REVISORNS ROLL	11
3.1.1. <i>Professionella bedömningar</i>	11
3.1.2. <i>Etiska grunder vid professionella bedömningar</i>	12
3.1.3. <i>Etik och moral</i>	13
3.1.4. <i>Yrkesetik</i>	13
3.1.4.1. <i>Yrkesetiska teorier</i>	14
3.1.5. <i>Information från företagsledningen</i>	14
3.1.6. <i>Analysmodellen</i>	15
3.1.6.1. <i>Hot – Steg 1</i>	15
3.1.6.2. <i>Motåtgärder – steg 2</i>	16
3.1.6.3. <i>Dokumentation – steg 3</i>	16
3.2. REDOVISNINGSTEORI	17
3.2.1. <i>Redovisningsteoretisk ansats</i>	17
3.2.2. <i>Kvalitativa egenskaper</i>	18
3.2.2.1. <i>Begriplighet</i>	18
3.2.2.2. <i>Relevans</i>	18
3.2.2.3. <i>Tillförlitlighet</i>	18
3.2.2.4. <i>Jämförbarhet</i>	19
3.2.2.5. <i>Avvägning mellan kvalitativa egenskaper</i>	19
3.2.3. <i>Redovisningsprinciper</i>	19
3.2.3.1. <i>Antagande om fortlevnad</i>	19
3.2.3.2. <i>Försiktighetsprincipen</i>	20
3.2.3.3. <i>Väsentlighetsprincipen</i>	20
3.2.3.4. <i>Matchningsprincipen</i>	21
3.2.3.5. <i>Öppenhetsprincipen</i>	21
3.2.3.6. <i>Allmänna principer</i>	21
3.2.4. <i>Värdering av tillgångar</i>	22
3.2.4.1. <i>Anskaffningsvärde</i>	22
3.2.4.2. <i>Nettoförsäljningsvärde</i>	22
3.2.4.3. <i>Nyttjandevärde</i>	22
3.2.5. <i>God redovisningssed för svenska företag</i>	23
3.2.6. <i>Reglering av nedskrivningar</i>	23

3.2.6.1.	Årsredovisningslagen	23
3.2.6.2.	Rekommendationernas tillämpningsområde	24
3.2.6.3.	RR 17	24
3.2.7.	<i>Normgivning före RR 17</i>	27
4.	EMPIRI	29
4.1.	RESPONDENTER	29
4.2.	INTERVJUREFERAT	30
4.2.1.	<i>Huvudsakliga problem vad gäller nedskrivning</i>	30
4.2.2.	<i>RR 17:s inverkan på redovisning och revision</i>	33
4.2.3.	<i>Revisorns inställning till prognoserna</i>	36
4.2.4.	<i>Tillvägagångssätt vid annan uppfattning</i>	39
5.	ANALYS	43
5.1.	HUVUDSAKLIGA PROBLEM	43
5.2.	RR 17:S INVERKAN PÅ REDOVISNING OCH REVISION.....	44
5.3.	REVISORNS INSTÄLLNING TILL PROGNOSENA VID VÄRDERING	46
5.4.	TILLVÄGAGÅNGSSÄTT VID ANNAN UPPFATTNING	48
6.	AVSLUTNING	50
6.1.	SLUTSATSER.....	50
6.2.	EGNA REFLEKTIONER.....	51
6.3.	FÖRSLAG TILL FORTSATT FORSKNING	52

---

1. Inledning

Kapitel ett inleds med en problembakgrund där vi diskuterar problemet och som sedan leder fram till uppsatsens frågeställning. Sedan följer uppsatsens syfte, avgränsningar och disposition.

1.1. Problembakgrund

Svenskt näringsliv är i hög grad internationellt. Många svenska företag ägs i större eller mindre omfattning av utländska placerare, därför styrs svensk redovisning av vad som händer internationellt. Hittills har noterade företag i Sverige följt Redovisningsrådets rekommendationer (RR). Rådets rekommendationer baseras på International Accounting Standards (IAS) som ges ut av International Accounting Standard Board (IASB). Från och med den 1 januari 2005 skall alla noterade bolag inom EU upprätta sin koncernredovisning enligt IAS/IFRS. Icke-noterade företag skall följa Bokföringsnämndens (BFN) allmänna råd och uttalanden. (FARs Samlingsvolym del I 2004)

Redovisningen blir allt mer komplex och för att externa användare ska kunna använda redovisningen krävs att informationen är tillförlitlig dvs. att den ger en rättvisande bild av företagets resultat och finansiella ställning. Rättvisande bild innebär att redovisningen ska upprättas i enlighet med gällande lagar, rekommendationer och praxis. (Smith 2000)

I revisorns roll ingår att se till att tillgångar och skulder är rätt värderade. Värderingen utgår från en tillämpning av lagar, principer och rekommendationer. Revisorn skall även ta hänsyn till situationsrelaterad information som kräver både reflektion och omdöme. Här spelar revisorn en viktig roll vid sitt arbete att oberoende kontrollera att en sann och rättvis redovisning lämnas av företagsledningen till användarna. "För att detta skall fungera måste revisorerna ha stor integritet", menar Edenhammar (2002). Sitt sunda förnuft, sin erfarenhet och sina allmänekonomiska kunskaper är avgörande faktorer när revisorerna tar ställning till redovisningen. (Ibid)

Ökat beroende av information och en ökad komplexitet i modernt liv leder till att bedömningar och val görs kring problem som kan få större konsekvenser än som var fallet tidigare. Det blir allt vanligare att människor gör viktiga bedömningar och val i främmande situationer, under ovana omständigheter. Idag finns det hjälpmedel, t.ex. dataprogram, som underlättar att beslut fattas på mer rimliga grunder och att det uppväger en ökad risk. Bedömningar kan dock aldrig helt elimineras och många verktyg saknar flexibiliteten för att fånga det väsentliga i viktiga problem. Beslut fattas i situationer som involverar människor och dess olika omdömen. (Hogarth 1987)

Till följd av införandet av ett antal av Redovisningsrådets rekommendationer (RR), exempelvis avseende nedskrivningar baseras redovisningsunderlagen i allt större utsträckning på bolagets prognoser. RR 17 – Nedskrivningar ställer stora och delvis helt nya krav på värderingar, vilka innebär nya utmaningar för företag och revisorer. (Nyllinge & Winkvist 2001)

Tillämpning av RR 17 bygger på företagets prognoser. Dessa innehåller en rad osäkerhetsfaktorer t.ex. vilken diskonteringsränta som ska användas och hur kassaflödet tros förändras i framtiden. Med en optimistisk syn på framtiden blir värdena höga, även fast det kan saknas substans i de höga värderingarna av vissa tillgångar. Alltför optimistiska värderingar låg bakom en betydande del av de redovisningsskandaler som har drabbat affärsvärlden de senaste åren. De nya affärsmodellerna och de framtagna affärsplanerna tog för lite hänsyn till osäkerhet och risk. När behoven att skriva ner företagets tillgångar infann sig i lågkonjunkturen saknades det ofta en finansiell styrka att tåla en nedskrivning. (Wennberg 2003)

Enligt RR 17 skall en tillgång skrivas ner när det bokförda värdet överstiger tillgångens återvinningsvärde. (RR 17 p 5) Nedskrivningsbeloppet skall belasta årets resultat. (RR 17 p 57) En betydande nedskrivning kombinerat med ett reducerat kassaflöde från verksamheten leder oftast till en svår situation. Även om en nedskrivning inte har någon effekt på kassaflödet, innebär den en redovisningsmässig förlust som kan påverka möjligheterna till ytterligare lånefinansiering och tillskott från aktieägarna. Detta kan öka företagsledares incitament att vilja undvika en nedskrivning, trots revisorns uppmaning om att ett nedskrivningsbehov föreligger. (Wennberg 2003) Kan revisorn förväntas ha en bättre uppfattning om bolagets framtida prognoser än företagsledningen? Hur påverkas revisorns omdöme vid denna intressekonflikt?

1.2. Formulering av uppsatsfrågor

Som framkommit av problembakgrunden är problematiken tudelad. För det första förekommer det olika svårigheter vid nedskrivning av en tillgång och osäkerhetsfaktorer vid beräkandet av nyttjandevärdet. För det andra föreligger revisorns roll och de bedömningar som är förenliga med uppskattande av de prognoser som ligger till grund för värdering av tillgångar.

Som en logisk följd till vår problembakgrund kommer vi nu att redogöra för våra uppsatsfrågor. Vår uppsats byggs upp kring två huvudfrågor som delas upp i vars en delfråga. Målet med dessa frågor är att vi önskar kunna analysera och dra slutsatser kring dem.

- Vilka är de huvudsakliga problemen vad gäller nedskrivning?
  - På vilket sätt har RR 17 påverkat redovisningen och revisorn i sitt granskande?
- Hur skall revisorn ställa sig till de prognoser som ligger till grund för värdering av företagets tillgångar?
  - Hur går revisorn tillväga vid annan uppfattning än företagsledningen att ett nedskrivningsbehov föreligger?

1.3. Syfte

Med detta arbete vill vi bidra till en ökad förståelse och kunskap kring de svårigheter som ligger till grund för en nedskrivning av en tillgång, samt de bedömningar som en nedskrivning medför. Syftet är också att undersöka vilken roll revisorn innehar när det gäller nedskrivningar, och vilka konsekvenserna kan bli om han/hon är av en annan uppfattning än företagsledningen.

1.4. Avgränsningar

Vi ämnar endast undersöka problematiken kring bedömningar vid nedskrivningar. Vi har för avsikt att göra detta utifrån revisorns perspektiv och inte utifrån företagsledningens, dels pga. eget intresse och dels då tiden för detta arbete är begränsad. Anledningen till att vi endast har valt revisorer som respondenter är att vi anser att de har den kunskap som vi efterfrågar i detta arbete.

1.5. Disposition

Uppsatsen består av åtta kapitel och för att ge läsaren en översikt av uppsatsens struktur kommer vi nu att redogöra för dessa.

I uppsatsens första kapitel presenterar vi vår problembakgrund för att ge läsaren en inblick och förståelse inom det ämne som vi behandlar i denna uppsats. Vidare redogörs för våra uppsatsfrågor som vi ämnar analysera och försöka besvara. Syftet visar vad vår tanke med undersökningen är. En annan viktig del är avgränsningen som visar undersökningens omfång och inriktning.

I kapitel två redogör vi för vår metodologi och vårt metodval för att kunna uppnå studiens syfte. Här beskrivs vårt tillvägagångssätt under arbetets gång och hur vi tänker angripa problemet.

I det tredje kapitlet presenteras bakomliggande teori för uppsatsens problemområde. Kapitel tre är tänkt som referensram för revisorns roll, vilket vi anser innehålla bedömningar, etik och moral, och analysmodellen. Vidare presenteras den redovisningsteori som vi finner adekvat i denna uppsats.

I uppsatsens femte kapitel presenteras resultatet av den insamlade empirin. Resultatet kommer från intervjuer med fem revisorer som arbetar på olika revisionsbyråer.

I kapitel sex analyseras det insamlade materialet. Tanken är att återkoppla de frågeställningar vi presenterade i inledningen med empiri och teori.

Det sjunde kapitlet innehåller slutsatser och förslag till vidare forskning. Här redogörs också för egna reflektioner i samband med undersökningen.

2. Metod

”Metod är en nödvändig – men inte tillräcklig – förutsättning för att kunna utföra en seriös undersökning.” (Holme & Solvang 1997, sid 11) I metodkapitlet beskrivs den vetenskapliga ansats som vi använt för att angripa problemet. Vidare beskrivs också skälen till vald metod.

2.1. Vetenskapligt förhållningssätt

Ett forsknings- eller utredningsarbete inleder alltid med ett problem. Ett problem är inte i detta sammanhang något som utgör ett hinder för arbetet utan helt enkelt något man ska skaffa sig fördjupad kunskap om. Patel & Davidsson (1994) redogör för två olika vetenskapliga förhållningssätt, positivism och hermeneutik. Dessa två är de i litteraturen mest omskrivna förhållningssätten och enligt vår mening alltså de två viktigaste.

2.1.1. Positivism

Positivismen grundades av Auguste Comte (1798-1857) och bygger på naturvetenskapliga experiment och kvantitativ mätning samt logiska resonemang. Det formella logiksystemet grundar sig på noggranna definitioner, särskiljande av antaganden och satsen. Comte ville skapa en vetenskaplig metodologi som var lika för alla vetenskaper. För att bli positiv skulle kunskapen vara nyttig och kunna förbättra samhället och säker genom att den byggde på iakttagelser som var logiskt prövbara. Exakt skulle den bli genom att komplexa företeelser reducerades till sina enkla beståndsdelar och organiserad genom att den formulerades som lagbundenhet. (Patel & Davidsson 1994)

Positivismen strävar efter att forskaren inte ska påverka undersökningen med sina egna åsikter och värderingar, inte heller bli påverkad av någon annan. Denna objektivitet är viktig då utfallet av undersökningen ska kännas så säker som möjlig. Ytterligare kännetecken för positivismen är en förklarande kunskap, dvs. att ingen förförståelse fordras för att ta till sig informationen. (Eriksson & Wiedersheim-Paul 1991)

2.1.2. Hermeneutik

Ordet hermeneutik kan översättas som ”tolkningskonst” eller ”tolkningslära”. Hermeneutikerna, tolkarna, menar att naturvetenskapens metoder, även om de modifieras, är olämpliga för samhällsvetenskapernas ämnesområden. (Ibid)

I den samtida debatten mellan positivisterna och hermeneutiker har positivism fått stå för kvantitativa, statistiska hårddatametoder för analys, naturvetenskapliga förklaringsmodeller och en forskarroll som är objektiv och synlig. Hermeneutiken har fått stå för kvalitativa förståelse- och tolkningssystem och en forskarroll som är öppen, ”subjektiv” och engagerad. (Patel & Davidsson 1994)

Hermeneutikens utgångspunkt är en bestämd eller en obestämd förförståelse av det som ska undersökas. Med hjälp av förförståelsen formulerar forskaren problem, frågor, idéer, hypoteser etc. och utifrån detta inleds en dialog med undersökningsobjektet. Detta underlag kan vara litteratur, intervjuer, bilder och/eller observationer av beteende. Forskaren tolkar dialogen och får en ökad förståelse, som kan leda till en ny dialog. Av detta händelseförlopp kan forskaren få en mer utförlig förståelse, vilket är en förutsättning i det hermeneutiska synsättet. (Eriksson & Wiedersheim-Paul 1991)

Hermeneutik handlar, enligt Thurén (1991), om att tolka det eller de fenomen som skall studeras. För att kunna tolka andra människors beteende måste hermeneutikern försöka att förstå hur människor tillhörande en viss grupp uppfattar verkligheten. (Ibid)

Vi ansåg det hermeneutiska synsättet vara lämpligt för oss i denna uppsats. Den grupp av människor vi studerade är revisorer. Syftet med vår uppsats var att få en djupare förståelse för nedskrivningar, och om eller på vilket sätt revisorn spelar en roll vid företagets prognoser som underlag för värdering av tillgångar.

Alla människor tolkar sin situation och fyller den med mening. Ett centralt begrepp i vår undersökning är omdöme, och hur revisorn tolkar olika situationer i kontakt med klienten. Även revisorns relation till klienten handlar mycket om vilket omdöme han/hon har. Hur vi tolkar revisorernas svar handlar också om omdöme. Vårt omdöme påverkas utav vår förförståelse. Under föreläsningar och tidigare kurser har vi kommit i kontakt med begreppet nedskrivningar, men vi har ingen praktisk erfarenhet kring uppsatsämnet.

2.2. Vetenskapligt angreppssätt

En viktig uppgift för forskaren är att ta fram teorier som ska ge en bra och riktig kunskap om verkligheten. Grunden för teoribildandet är att studera den data och information som verkligheten omfattar, ofta kallad empiri. Arbetet består av att relatera teori och empiri till varandra. Två vanligt förekommande sätt för att angripa problemet och producera kunskap är deduktion och induktion. (Patel & Davidsson 1994)

Med deduktion, eller deduktivt arbete, menas att forskaren utgår från allmänna principer och befintliga teorier och försöker dra slutsatser om enskilda företeelser. Forskaren bevisar samband mellan teori och verklighet. Motsatsen till det deduktiva arbetssättet är det induktiva. Forskaren kan vid induktivt arbete, istället för att försöka bevisa olika samband, sägas följa upptäckens väg. (Ibid)

Ett tredje och kanske inte lika vanligt förekommande angreppssätt kallas abduktion. När forskaren angriper problemet genom abduktion förväntas han/hon att kontinuerligt pendla mellan teori och empiri. (Andersen 1998) Vi anser oss ha följt detta angreppssätt för att öka vår förståelse för problemet. Arbetet började med att vi samlade in befintlig teori. Medan insamlandet av empirin fortlöpte, sökte vi parallellt efter kompletterande teori.

2.3. Metoder för insamling av data

När forskaren analyserar ett problem har data och information först insamlats. Bearbetningen av detta material ska sedan systematiseras på ett lämpligt sätt och då behövs en tillämpbar metod. I litteraturen behandlas två metoder, kvalitativ och kvantitativ, där de båda kan användas var och en för sig eller tillsammans. (Patel & Davidson 1994)

Den kvantitativa metoden används för att mäta något föremål, oftast med hjälp av matematik och statistik, för att kunna orsaksförklara föremålet för undersökningen. (Holme & Solvang 1997) Den kvalitativa metoden går ut på att beskriva kvalitet och egenskaper hos en företeelse samt få en djupare förståelse för den. Denna metod bygger på djupintervjuer där frågorna måste kunna anpassas till varje individ. (Wallén 1996) För att vi skulle få svar på våra uppsatsfrågor föll valet på att använda oss av djupintervjuer och vårt metodval blev därmed kvalitativt.

2.4. Tillvägagångssätt

För att sätta oss in i ämnet och få en förförståelse började vi undersökningen med att samla in artiklar från facklitteratur av olika slag. Eftersom ämnet nedskrivning är relativt brett var det viktigt för oss att tidigt hitta en intressant inriktning. Vi valde därför att inleda arbetet med att kontakta två auktoriserade revisorer för en övergripande diskussion kring problematiken beträffande nedskrivning. De två revisorerna har en samlad erfarenhet på över 40 år inom revisionsbranschen, vilket vi anser stärka informationens tillförlitlighet. Utifrån dessa två samtal började vi forma våra problemformuleringar och insamlad information härifrån var till stor hjälp för vårt fortsatta tillvägagångssätt under uppsatsarbetet.

2.4.1. Insamling till referensram

Data kan, som tidigare nämnts, delas in i kvalitativ och kvantitativ mängd. Den kan vidare indelas i primärdata eller sekundärdata. Med primärdata menas data som forskaren av egen kraft har samlat in genom exempelvis intervjuer. Sekundärdata är data som någon annan redan skrivit ner, tex lagar och rekommendationer. Oftast är det lämpligt, särskilt i början av en undersökning, att använda sådana data som redan samlats in och på något sätt dokumenterats av andra undersökare. Det är vanligtvis enklare och billigare att använda sig av sådana data än att själv samla in de uppgifter som behövs. (Eriksson & Wiedersheim-Paul 1991)

I den mån vi använt oss av sekundärdata i undersökningen har vi valt att så långt som möjligt att gå till grundkällan. Arbetet grundar sig på litteratur som behandlar allmänt accepterad redovisnings- och revisionsteori, i form av redovisningsprinciper och redovisningens kvalitativa egenskaper. När vi studerat RR 17 har vi varit noggranna med att använda uppdaterad version, då rådets arbete är under ständig utveckling. Det har varit svårt att finna övrig litteratur angående nedskrivningar, vilket vi antar bero på att området är komplext och att rekommendationen trädde i kraft 1 januari, 2002. (FARs Samlingsvolym del I 2004)

2.4.2. Insamling av empiri

Vår empiri har vi samlat in genom intervjuer med fem revisorer som är väl insatta på området. Vi försökte finna revisorer av olika kön och med olika erfarenheter för att få en så bred bild som möjligt beträffande vårt problem. Målet med intervjuerna var att samla in information beträffande nedskrivningsproblematiken och utreda revisorns roll vid värdering av tillgångar. Anledningen till att vi valde intervjuer för att samla in information är att vi som intervjuare kan gå in mer på djupet och det ger en möjlighet för oss att ställa relevanta följdfrågor. Intervjuer är även flexibla och justeringar av undersökningsinriktningen kan göras under själva intervjun. Det har dock förekommit vissa svårigheter med att få tag i lämpliga respondenter. Vissa har sagt att de inte tror att de har kunnat tillföra vårt arbete något, och därmed inte velat ställa upp på intervju.

När intervjuer används som val för att samla in empiri är det viktigt att tänka på att vi som intervjuare måste vara neutrala. Därför var det viktigt för oss att intervjuerna föregicks av noggrann planering och ordentlig förberedelse. Vi försökte arbeta utifrån s.k. semi-strukturerade intervjuer. (Denscombe 2000) Vi hade en färdig lista med ämnen som skulle behandlas och frågor som skulle besvaras, men vi var flexibla när det gällde ämnens ordningsföljd och följdfrågor dök upp allteftersom intervjuerna fortlöpte. Svaren var öppna och betoningen låg på den intervjuade som utvecklade sina synpunkter. Då vår kunskap ökade under arbetets gång uppstod nya frågor som vi sedan skickade ut med E-post till våra respondenter.

Nackdelar med intervjuerna var att de var tidskrävande att skriva rent och att det var svårt att analysera materialet. Vi använde bandspelare för att spela in intervjuerna och det var inte alla gånger lätt att höra vad respondenterna sa. Däremot gav utskriftsarbetet en positiv effekt genom att samtalen väcktes till liv igen.

Eftersom vissa av våra intervjufrågor kan anses vara känsliga ville respondenterna vara anonyma. Detta också för att det inte skulle kunna utläsas vilket företag revisorerna pratade om, samt vilken revisionsbyrå de arbetar på. Detta är något som vi måste respektera och därmed presenteras respondenterna i empirikapitlet utefter kriterier som kön, yrkeserfarenhet och erfarenheter kring nedskrivningar av tillgångar.

2.5. Undersökningens giltighetsanspråk

Forskning syftar till att producera giltiga och hållbara resultat. (Merriam 1994) När forskaren själv konstruerar instrument för att samla information ligger problematiken i att uppskatta att man fått information om det som man vill ha information om. Problematiken är tudelad genom att forskaren dels måste försäkra sig om att det som man avser att undersöka också undersöks, d.v.s. att undersökningen har god validitet. Dels måste forskaren veta att detta görs på ett tillförlitligt sätt. (Patel & Davidson 1994)

2.5.1. Tillförlitlighet

Reliabilitet, eller tillförlitlighet som vi valt att använda som begrepp, handlar om i vilken utsträckning som forskarens resultat kan upprepas. Inom samhällsvetenskaplig forskning är detta begrepp olyckligt eftersom människors beteende är föränderligt och inte statistiskt. (Merriam 1994)

Insamlad data är i viss mån unika på grund av den specifika kontexten och de specifika individer som deltar. Detta har självklart en ogynnsam effekt på tillförlitligheten. Eftersom vi enbart har intervjuat fem personer innebär det svårigheter för oss att generalisera och dra säkra slutsatser. För oss har det dock varit viktigare att komma i kontakt med personer som var väl insatta i ämnet och därmed få en djupare insikt i ämnet. För att öka tillförlitligheten i vår uppsats har vi båda två deltagit vid samtliga intervjutillfällen, för att minska risken för eventuella missförstånd mellan oss och respondenterna.

2.5.2. Validitet

Validitet kan delas upp i en inre och en yttre validitet. Med inre validitet menas hur väl ens resultat stämmer överens med verkligheten. Yttre validitet innebär hur pass generaliserbara resultaten från en vetenskaplig undersökning är. (Merriam 1994)

Ett problem som kan uppstå vid intervjuer är att man inte får tag i rätt personer att intervjua. Detta har vi försökt att minska genom att via telefon eller e-post försöka komma i kontakt med lämpliga respondenter. Genom en beskrivning av vårt ämne har vi efter hand blivit kopplade till revisorer som velat ta sig an våra frågeställningar.

3. Teoretisk referensram

Detta kapitel är indelat i två avsnitt. I det första avsnittet (3.1) avser vi att redogöra för revisors roll vid nedskrivningar av tillgångar med tyngdpunkt på de bedömningsituationer som tangerar ämnet. Kapitlet börjar med en inledning där vi presenterar de infallsvinklar som vi finner intressanta för uppsatsen. Dessa infallsvinklar innefattas av människans omdöme, etik och moral samt analysmodellen. I avsnitt två (3.2) redogör vi för de lagar, principer och rekommendationer som revisorn med sitt omdöme skall tillämpa.

3.1. Revisorns roll

Revisorns granskning innefattas av att göra en bedömning av företagets tillgångsvärdering. Revisorns bedömning av värderingen sker utifrån lagar, principer, rekommendationer och normer, men revisorn skall även ta hänsyn till situationsrelaterad information som kräver både reflektion och omdöme. Då företagen tillämpar Redovisningsrådets rekommendation om nedskrivningar (RR 17) är revisorns roll vid granskning att följa lagar och principer, men även att hantera situationer som kräver framtidsbedömningar. Revisorns uppfattningar av företagets bedömningar utgår från revisorns omdöme, vilket påverkas av tillgänglig information, tidigare erfarenheter och sitt sunda förnuft. Vad som även påverkar revisorns uppfattning är dennes förhållningssätt till etik och moral, samt de värden och ideal som återspeglas i yrkesutövningen. Vid nedskrivningar krävs ett samspel mellan revisor och företag, och diskussioner kan uppstå kring olika värderingsbedömningar. Regelverk, t.ex. analysmodellen, finns till för att fungera som stöd för revisorn i sitt ställningstagande. Därför avser vi att redogöra för hur revisorn tar till sig information och agerar i olika situationer ur ett teoretiskt perspektiv.

3.1.1. Professionella bedömningar

Den teknologiska, ekonomiska och sociala omgivningen som vi lever i har förändrats avsevärt de senaste årtiondena. Det som är viktigt i vårt samhälle är det ökade kravet på att hantera och bearbeta information för omdömessyftet. (Hogarth 1987) Ett omdöme är en hjälp för att ta ett beslut vilket leder till ett val som vidare leder till ett utfall. När en person gör en bedömning och någon annan gör ett val utifrån det, existerar ett bra kriterium för att bestämma kvaliteten i omdömet. Om någons omdömen ofta visar vara felaktiga fungerar vårt sociala system på det sättet att denne straffas indirekt genom att mottagaren inte tar till sig av informationen. (Rachlin 1989) Människor har också en tendens till att leta information för få bekräftelse av egna föreställningar, istället för att leta efter möjliga icke-bekräftade antaganden. (Hogarth 1987)

Ökat beroende av information som produceras av andra, och en ökad komplexitet i modernt liv, leder till att bedömningar och val görs kring problem som kan få större konsekvenser än som var fallet tidigare. Det blir allt vanligare att människor gör viktiga bedömningar och val i främmande situationer, under ovana omständigheter. Idag finns det dock hjälpmedel, t.ex. dataprogram, som underlättar att beslut fattas på mer rimliga grunder. Detta uppväger en ökad risk, men subjektivitet kan aldrig helt elimineras och många verktyg saknar flexibiliteten för att fånga väsentlig information som grundas i subjektivitet. Sinne kan inte programmeras i en

---

dator. Beslutsstöd är alltså inte till för att tro på utan är till för att användas, eftersom beslut fattas i situationer som involverar människor och deras olika känslor och omdömen. (Ibid)

Tillförlitligheten i bedömningar relateras till mängden av information som är tillgänglig samt från vilka källor informationen kommer ifrån. Förutsägelser och prognoser baseras vanligen på en kombination av olika informationskällor, exempelvis styrs en prognos om framtida försäljning av många olika faktorer såsom årets försäljning, branschtrend, marknadsföringsstrategi och konkurrenters agerande. (Ibid)

Människor lär sig huvudsakligen av vad de kan observera. Många bedömningssituationer är strukturerade på ett sätt att inte människan kan observera informationen som är nödvändig för att förstå situationen. Det är beslutsfattaren som då måste förstå och strukturera problemet likväl som att tillhanda subjektiva bedömningar som är nödvändigt för analysen. Ett verkligt problem uppstår i många tillämpade omgivningar där beslutsfattaren är satt under press och har begränsad tid för att använda tillämpat beslutsstöd. För att komma till rätta i denna situation finner en yrkesman trygghet i tidigare erfarenheter kring liknande problem. Ju mer erfarenhet en människa har från en uppgift desto mer verkar de dock tappa förståelse för sina egna mentala processer eller strategier. Med detta menas att uppgifter skapar en form av automatisering i människans beteende vilket gör att vaksamheten kring uppgiften med tiden försämras. För bedömningar som inte kan automatiseras betonas en betydelse av medvetenhet och möjliga fördomar, och utvecklingen av goda bedömningsvanor. (Ibid)

Revisorns åsikt baseras på professionella bedömningar som ska ge trovärdighet och integritet till finansiella rapporter för användarna. Om revisionsprofessionen tappar offentlighetens förtroende finns möjligheten att regelverket styrs mer av staten istället för att fokusera på varför revisorerna inte agerade i enlighet med etiska normer. Ett exempel på detta är USA:s lagstiftning om att följa Sarbanes-Oxley Act (SOX). Utmärkande drag för professionella bedömningar är revisorns förmåga att göra rättvisande, rimliga, opartiska, objektiva och självständiga bedömningar, dels utifrån sina kunskaper, sunt förnuft eller en kombination av de båda. Tidigare studier har visat att revisorns resonemang kring moralfrågor påverkar revisorns benägenhet att upprätthålla oberoende och rimliga bedömningar när de ställs inför hypotetiska etiska dilemman. (Warming-Rasmussen & Windsor 2003)

3.1.2. Etiska grunder vid professionella bedömningar

Etik och människosyn hänger nära samman och hur vi uppfattar människan är förenat med de etiska bedömningar vi gör. Moraliska frågor har inte bara något med rationella kalkyler att göra, utan är även knutet till de många färdigheter vi kan utveckla. Det finns ett normativt syfte mellan hur etik och moral hänger ihop med personliga förutsättningar och med den självförståelse vi finner uttryckt i en människosyn. Etiken hör ihop med hur vi förhåller oss till livet som helhet. Det vi lägger vikt vid i vår yrkesutövning kommer därför att återspegla några av de värden, ideal och uppfattningar som präglar våra liv i allmänhet. En viktig premis att vara uppmärksam på i mötet med problem i yrkeslivet är att det inte finns någon neutral beskrivning av människan som alla kan vara eniga om. (Henriksen 2001)

3.1.3. Etik och moral

Termerna ”etik” och ”moral” brukar användas som synonymer och språkligt har de även samma grundbetydelse. Båda orden användes länge parallellt men med tiden har orden fått olika betydelse. Idag kopplas moralen ihop med vårt praktiska handlande och etiken står för den teoretiska reflektionen. (Koskinen 1999)

Etiken kan uttryckas som att den består av en medveten reflektion över moralen. Moralens betecknar alla de normer och värderingar som styr våra bedömningar och beteenden vare sig vi tänker på det eller ej. Frågan blir alltså inte om vi nu ska ha en moral eller inte utan den finns alltid med, oftast omedvetet, i alla ställningstaganden och handlingar. Alla människor, företag och organisationer har alltså en moral som är god eller mindre god, men alla har inte en etik. (Etikens pris 1989)

Moralen kan delas upp i två komponenter, normer och värderingar. Normerna syftar till att reglera våra handlingar, vad en person bör göra och inte får göra samt vad som är rätt och fel. Värderingar handlar om tillstånd och företeelser en person vill stödja eller motverka. (Ibid)

Etiken i sin tur kan delas in i deskriptiv och normativ. Deskriptiv etik söker beskriva, avbilda, gruppera och beteckna moraliskt eller omoraliskt beteende. Den kan också precisera värden som står på spel i olika beslutssituationer. Den normativa etiken undersöker hur vi borde vara mot varandra, och målet är att genom en noggrann formulering och prövning av argument bedöma om en viss handling var rätt eller fel. (Brytting 1998)

3.1.4. Yrkesetik

Det finns en mängd skrivna och oskrivna lagar för hur en person ska uppföra sig i samband med utövandet av sitt yrke. Några av dessa regler uttrycker förväntningar om lojalitet mot ledningen och en viss skyldighet att skydda arbetsmiljön mot kritiska iakttagare som inte tillhör den. Det kan till exempel leda till att en person finner sig i att ha ”munkavle”, eller att göra något av lojalitet mot ledningen även om det strängt taget strider mot ens egen övertygelse. En viktig fråga som då reser sig är om yrkesetiken på sätt och vis blir ett problem och inte en hjälp. (Henriksen 2001) Yrkeskårer som läkare, poliser och revisorer har internationellt erkända etiska regler. Detta skapar klarhet för hur en enskild yrkesutövare ska möta känsliga situationer, vilket gör det lättare att avstå från tveksamma uppdrag eller ger modet till att ta sig an åtgärder som yrkesutövaren annars tvekat inför. Etiken bidrar till en kollektiv yrkesstolthet, vilket gläder både utövare och kunder. (Brytting 1998)

3.1.4.1. Yrkesetiska teorier

Nedan redogör vi för utvalda etiska teorier som vi anser beröra vårt problemområde, nämligen konsekvensetik, pliktetik och dygdeetik.

Konsekvensetik

Ekonomiska modeller bygger oftast på ett antagande om att aktörer handlar för att maximera sin vinst. Detta dominerande tankesätt inom företag är också konsekvensinriktat. Företag söker efter handlingsalternativ som har positiva konsekvenser givet ett visst värdesystem, exempelvis att uppnå högre vinst eller högre tillväxt. Vi bör alltså handla så att konsekvenserna blir en maximering av de önskade värdena. Konsekvenserna av varje handling går aldrig med säkerhet att bedöma. Detta kan bero på dålig information eller att verkligheten ändrat sig p.g.a. faktorer ingen kände till då beslutet fattades. Detta teleologiska sätt att tänka kallas inom etiken för konsekvensetik. (Brytting 1998)

Inom konsekvensetiken råder det delade meningar om vem som ska främjas av konsekvenserna. Enligt den etiska egoismen ska en person alltid främja personens eget största goda och att handlingen främjar långsiktigt personen själv. (Frankena, 1991) Utilitarismen, som tar avstånd från egoismen, är en teori som säger att en person ska handla så att personens handlingar leder till en så lycklig värld som möjligt. En konsekvensetiker kan mycket väl inse värdet av att hålla löften, exempelvis att respektera tystnadsplikten. (Gustavsson 1996)

Pliktetik

Konsekvensetikens kritiker menar att det aldrig kan vara etiskt försvarbart att bryta mot vissa grundläggande etiska principer, exempelvis rättvisa, oavsett vilka konsekvenserna blir. Pliktetiken säger att alla människor har vissa grundläggande rättigheter och att det är vår skyldighet att alltid respektera dessa rättigheter. Att tala sanning och att inte bryta mot lagen är några exempel på pliktetiska normer. Immanuel Kant, som är den främste företrädaren för pliktetiken, menade att etiken skulle grundas i förnuftet. "Handla enbart utifrån sådana principer som du skulle vilja se som allmän lag", lyder ett av Kants berömda uttalande. (Brytting 1998)

Dygdeetik

Dygdeetiken strävar efter att förankra etiken i den konkreta vardagen, och en persons karaktär och sinnelag lyfts fram. (Koskinen 1999) Det blir viktigare att vara en god vän än att göra rätt. En god människa kanske till och med är omedvetet god, eftersom dygden fungerar som en slags andra natur. (Brytting 1998)

3.1.5. Information från företagsledningen

Revisorn får i sitt granskande en mängd uppgifter och material från olika representanter för företaget. Revisorns uppgift är att kritiskt granska och bedöma värdet av denna information.

Värdet av erhållen information påverkas av hur och av vem informationen lämnas. En vägledning för bedömning av informationens värde kan se ut enligt följande:

- uppgifter från källor utanför företaget är av större värde än uppgifter från källor inom företaget
- uppgifter från företaget har större värde ju bättre den interna kontrollen är
- uppgifter som revisorn erhåller direkt från tredje part är av större värde än de som erhålls indirekt via företaget.

Förutom revisorns vanliga granskningsunderlag kan olika bekräftelser från företagsledningen vara ett effektivt komplement. Dessa är viktiga vid svårbedömda situationer där bedömningar om framtida utveckling eller företagets planer och prognoser är avgörande. De är dock ingen ersättning för annat underlag som revisorn förväntas ta del av. (FARs samlingsvolym del II 2004)

3.1.6. Analysmodellen

Den nya revisorslagen säger att revisorn skall utföra sina uppdrag med opartiskhet och självständighet, dvs. att revisorn skall vara oberoende i sin yrkesutövning. FARs revisionsbok antyder samtidigt att ett absolut oberoende inte är möjligt i samspelet mellan människor. (FAR 2002) Revisorns oberoende har ifrågasatts lika länge som revision funnits, och kraven på revisionen har ökat i takt med att näringslivet blivit alltmer komplext. Med detta menas bl.a. att behovet har ökat, från bl.a. kapitalplacerare, om att informationen är tillförlitlig. Även kraven har ökat på revisionsföretagen vad gäller kompetens inom andra områden än just revision. (FARs Samlingsvolym del II 2004)

Den svenska revisorslagen och dess förarbeten ger endast begränsad vägledning om hur tillämpningen i praktiken skall ske av analysmodellen. Detta medför att utvecklingen lämnas öppen genom god revisorssed och praxis. Den nya lagstiftningen bygger på att revisorn själv i alla revisionsuppdrag ska analysera sin opartiskhet och självständighet gentemot sin klient, med hjälp av analysmodellen. Analysmodellen är uppbyggd i tre olika steg nämligen hot mot revisorn, motåtgärder samt dokumentation. (Ibid)

3.1.6.1. Hot – Steg 1

Revisorslagen anger ett antal omständigheter som kan innebära att förtroendet för revisorn kan förändras. Omständigheterna identifieras som hot och fördelas över nedanstående kategorier. (Ibid)

Egenintressehot: En revisor kan ha ett egenintresse i klientens verksamhet, antingen ett direkt eller indirekt intresse. I analysmodellen nämns att ett ekonomiskt beroendeförhållande, mellan å ena sidan revisorn eller sin byrå å andra sidan klienten, också hör till egenintressehoten. Som exempel upptas om arvoden är betydande i förhållande till revisorns eller byråns övriga intäkter.

Självgranskningshot: Med självgranskning menas att den som skall utföra granskningen redan på något annat sätt har varit inblandad i och tagit ställning till det som skall granskas. Denna situation innebär ett hot mot revisorns opartiskhet och självständighet. Ett självgranskningshot uppkommer om revisorsteamet i sin granskning måste bedöma ett eget tidigare ställningstagande eller råd som sammanhänger med de diskussioner som förts. En revisor lämnar ofta upplysningar om gällande regler och rekommendationer och svarar på frågor om hur dessa regler skall tillämpas i en verklig situation. Även verksamhet av detta slag kan ge upphov till självgranskningshot. Vid enklare rådgivning borde revisorn enkelt kunna visa att någon förtroenderisk inte föreligger.

Partsställningshot: När en revisor uppträder i stöd för eller emot klientens ståndpunkt i en rättslig eller ekonomisk fråga där meningsskiljaktigheter eller intressekonflikter råder rubbar förtroendet för revisorns opartiskhet.

Vänskapshot: Då en revisor har en nära personlig relation till någon hos klienten anses ett vänskapshot föreligga. Hotet ligger i att revisorn riskerar att bli allt för välvilligt inställd till klientens intressen. Den nära personliga relationen kan yttra sig i mångåriga vänskapsband eller ofta återkommande sociala kontakter. Ett särskilt slag av vänskapshot kan uppkomma om revisorn har haft uppdrag för klienten under en lång följd av år.

Skrämselhot: Med skrämselhot avses hot och påtryckningar från klienten eller annan som är riktade mot revisorn och som är utformade på ett sådant sätt att de är ägande att inge revisorn obehag. Skrämselhot kan rubba förtroendet för revisorns förmåga till opartiskhet och självständighet.

Annan omständighet (generalklausulen): Revisorn skall avböja eller avsäga sig uppdraget om ovanstående förhållanden föreligger. Även då andra förhållanden föreligger, som inte uppräknats tidigare, som kan rubba förtroendet för revisorns opartiskhet eller självständighet skall revisorn avböja eller avsäga sig uppdraget. Vilka omständigheter som generalklausulen menar får utvecklingen av god revisorssed utvisa med tiden.

3.1.6.2. Motåtgärder – steg 2

Revisorn behöver inte, om det föreligger hot som nämnts ovan, avböja eller avsäga sig uppdraget om denne kan visa att det går att vidta vissa motåtgärder, som gör att uppdraget kan genomföras utan att opartiskheten och självständigheten ifrågasätts. Då det faller sig så att motåtgärderna undanröjer hoten kan revisorn fortsätta uppdraget, dock skall revisorn kunna visa en utredning för Revisorsnämnden om de begär detta. (Ibid)

Ett exempel på motåtgärder kan vara att låta en annan revisor inom eller utanför revisionsföretaget/-gruppen bedöma det granskningsarbete eller ställningstagande som ett identifierat hot kan inverka på.

3.1.6.3. Dokumentation – steg 3

I analysmodellens tredje steg har en skyldighet införts om dokumentation av överväganden som revisorn gjort vid analysen. Dokumentationens innehåll är av rekommendationsart,

exempelvis bör den innefatta upplysning om varje förhållande av betydelse för tillämpningen av analysmodellen. Även vilka förtroenderubbade omständigheter som identifierats bör framgå av dokumentationen samt en slutsats om revisorns opartiskhet och självständighet. Dokumentationen bör också ske fortlöpande. (Ibid)

3.2. Redovisningsteori

Under kapiteldelen 3.2 redogör vi för den redovisningsteoretiska referensram som kan kopplas till vårt arbete. Detta görs för att skapa en förståelse för hur företagen skall redovisa nedskrivningar, samt vilka principer och regler som revisorn har att rätta sig efter vid granskning av företagets redovisning. Redovisningen blir mer och mer komplex, och därför tänkte vi börja kapitlet med att redogöra för teorin bakom redovisningen följt av de redovisningsprinciper som vi anser vara relevanta för denna uppsats. Då uppsatsen behandlar nedskrivningar presenteras även olika angreppssätt för att värdera en tillgång, och vidare redogörs för den normgivning som reglerar begreppet.

3.2.1. Redovisningsteoretisk ansats

Riahi-Belkaoui (2000) definierar redovisningsteori enligt följande: En sammanhängande samling av logiskt härledda redovisningsprinciper, vilka fungerar som en referensram för utvärdering och utveckling av redovisningsutövandet. (Riahi-Belkaoui 2000)

Även om redovisning är en samling av olika tekniska metoder som tillämpas var för sig på ett specificerat område, sker utövandet indirekt inom ett teoretiskt ramverk. Detta ramverk består av principer och metoder som accepteras av professionen tack vare deras logiska uppbyggnad och nytta. Dagens goda redovisningssed är ett resultat av en utvecklingsprocess som ständigt pågår. Förändringar av redovisningsprinciper kan ske till följd av reaktioner på utvecklingen i samhället, i form av ny kunskap och teknologi, och en ökad efterfrågan hos användare efter mer användbar finansiell information. Förändringar av redovisningsprinciper sker också genom olika försök att i teorin lösa redovisningsmässiga problem och därmed skapa ett teoretiskt ramverk för redovisningsdisciplinen. (ibid)

Flera försök har gjorts att skapa en övergripande och allmänt accepterad redovisningsteori. En sådan teori finns dock inte idag. Hittills har resultaten blivit olika ramverk för finansiella rapporter. Målen med dessa försök har varit att skapa ett begreppsmässigt ramverk som antingen beskriver vad revisorer och andra redovisningsutövare gör eller vad de förväntas att göra. En redovisningsteori skall utgöra en bas som underlättar för förutsägelser och förklaringar av redovisningens beteende. Utfärdandet av redovisningsrekommendationer måste stödjas av en generellt accepterad redovisningsteori. (ibid)

3.2.2. Kvalitativa egenskaper

De egenskaper som gör informationen i de finansiella rapporterna användbara för användarna kallas kvalitativa egenskaper. De fyra viktigaste kvalitativa egenskaperna är enligt ramverket begriplighet, relevans, tillförlitlighet och jämförbarhet. (Redovisningsrådet 1995)

3.2.2.1. Begriplighet

Informationen som lämnas i finansiella rapporter skall vara lättbegriplig för användarna. Det förutsätts dock att användarna har en viss kunskap om affärsverksamhet, ekonomi och redovisning. Användaren förutsätts även studera informationen med rimlig noggrannhet. Information som rör komplicerade frågor, och som är relevant för användarna som beslutsunderlag, får inte utelämnas av skälet att den kan vara svår för vissa användare att förstå. (Ibid)

3.2.2.2. Relevans

För att informationen som lämnas i finansiella rapporter skall vara av värde för användarna måste den vara relevant. Det anses den vara om den påverkar användarnas beslut genom att underlätta bedömningen av inträffade, aktuella och framtida händelser eller genom att bekräfta eller korrigera tidigare bedömningar. (Ibid)

Informationens relevans påverkas av dess karaktär och av dess väsentlighet (väsentlighetsprincipen, se nedan). Informationen är väsentlig om ett utelämnande eller en felaktighet kan påverka användarens beslut som den fattar på basis av informationen i de finansiella rapporterna. Graden av väsentlighet beror dels på storleken av posten eller felet och dels på omständigheterna kring utelämnandet eller felet. (Ibid)

3.2.2.3. Tillförlitlighet

Den information som lämnas i finansiella rapporter måste även vara tillförlitlig för att ge en korrekt bild av företagets resultat och finansiella ställning. Informationen är tillförlitlig om den inte innehåller väsentliga felaktigheter och inte är vinklad. Risken finns dock att informationen inte ger en helt korrekt bild av det som den är tänkt att visa. Vissa inneboende svårigheter föreligger t.ex. att tillämpa olika mätmetoder och presentationsmetoder. Fel i rapporterna kan också ligga på ledningens sida och här kommer kravet på neutralitet in. För att vara tillförlitlig måste informationen vara neutral, dvs. den får inte vara vinklad. Urvalet och presentationen av informationen kan påverka beslut och bedömningar. (Ibid)

För att informationen ska vara tillförlitlig måste den även vara fullständig. Kravet på fullständighet inom ramen för vad som kan anses vara väsentligt ställs i förhållande till kostnaderna för att ta fram informationen. Utelämnad information kan medföra att informationen blir oriktig och den blir därmed vilseledande för användarna. (Ibid)

3.2.2.4. Jämförbarhet

För att användarna skall kunna bilda sig en uppfattning om trender i företagets resultat och ställning måste de kunna jämföra de finansiella rapporter som företaget lämnar (jämförbarhetsprincipen, se nedan). Det måste även vara möjligt att jämföra olika företags finansiella rapporter samt förändringar i deras finansiella ställning.

Värderingsprinciper och presentationstekniker för likartade transaktioner och andra händelser måste därför redovisas på ett likformigt sätt dels i ett och samma företag under en längre tid, dels i olika företag. (Ibid)

3.2.2.5. Avvägning mellan kvalitativa egenskaper

Det kan vara nödvändigt för ledningen att väga nyttan av tidig rapportering mot nyttan av mer tillförlitlig information. Om publiceringen av informationen dröjer kan informationen förlora relevans. Det händer dock ofta att rapportering sker innan alla konsekvenser av en transaktion eller händelse är kända, vilket försämrar tillförlitligheten. (Ibid)

En ytterligare bedömning som bör göras är avvägningen mellan nytta och kostnad. Detta utgör en övergripande restriktion snarare än att vara en fråga av kvalitativ karaktär. Nyttan av informationen bör vara större än kostnaden att ställa den till förfogande. Jämförelsen måste huvudsakligen göras på bedömningar. (Ibid)

3.2.3. Redovisningsprinciper

Redovisningsprinciperna är generella regler för redovisningen, men de är inga detaljregler för redovisning av affärshändelser utan ska istället ses som teoretisk hjälp och vägledning för att skapa detaljreglerna. Den information som bolagen offentliggör i de finansiella rapporterna grundar sig på olika redovisningsprinciper. (Nilsson 2002)

I redovisningen värderas tillgångar normalt till historisk kostnad (anskaffningsvärde). Utvecklingen rör sig dock mer och mer mot att fler tillgångar skall redovisas till verkligt värde. (Smith 2000) Nedan redogörs för de principer som vi anser vara relevanta för detta arbete.

3.2.3.1. Antagande om fortlevnad

Ett företags antagande om fortlevnad är, tillsammans med att finansiella rapporter skall upprättas enligt bokföringsmässiga grunder, redovisningens fundamentala antaganden. Med detta antagande menas att "företaget driver en fortlöpande verksamhet och även kommer att göra så under överblickbar tid". (Redovisningsrådet 1995)

I vissa formuleringar av principen preciseras tiden till att avse livslängden på företagets tillgångar. Antagandet skall ses som ett argument för att värdera tillgångar efter den nytta de förväntas ge när de säljs eller används i företaget, vilket förutsätter att företaget fortsätter sin

---

verksamhet. Antagande om fortlevnad motiverar därför att tillgångar värderas till framtida värden, exempelvis att anläggningstillgångar värderas till nyttjandevärde. (Smith 2000)

3.2.3.2. Försiktighetsprincipen

Med försiktighetsprincipen menas att de uppskattningar och bedömningar som måste göras under osäkerhet skall göras med viss försiktighet.

Detta för att tillgångar och intäkter inte skall överskattas, och att skulder och kostnader inte skall underskattas. Principen innebär dock inte att det är tillåtet att avsiktligt underskatta tillgångar och intäkter, eller avsiktligt överskatta skulder och kostnader. (Redovisningsrådet 1995)

För företagen medför detta att om de har att välja mellan två eller flera accepterade redovisningstekniker skall den teknik väljas som har den minst fördelaktiga inverkan på ägarnas kapital, med andra ord skall det lägsta värdet väljas vid värdering av tillgångar. (Riahi-Belkaoui 2000) Vid tillämpning av RR 17 skall en jämförelse göras mellan det redovisade värdet och återvinningsvärdet. (Smith 2000)

Bakgrunden till denna viktiga restriktion är främst till för att skydda borgenärernas utestående fordringar. Genom att företagen tillämpar försiktighetsprincipen får borgenärerna en säkerhetsmarginal mot oförutsedda händelser eftersom de vet att företagets resultat- och balansräkning inte är överskattade. Kritik från andra intressentgrupper har dock framkommit genom att medvetna felaktigheter i bokslutet byggs in i och med att tillgångar/skulder och intäkter/kostnader inte behandlas likvärdigt. Därmed minskar också tillförlitligheten, jämförbarheten och relevansen i företagets redovisning. (Nilsson 2002)

Försiktighetens popularitet i redovisningssammanhang anses vara konjunkturbetingad, samt hur principen tillämpas i andra delar av affärlivet och konsekvenserna av tillämpningen. (Smith 2000)

3.2.3.3. Väsentlighetsprincipen

Enligt väsentlighetsprincipen, eller materialitetsprincipen som den även kallas, kan transaktioner och händelser som har en obetydlig ekonomisk effekt räknas som förbrukning. Detta innebär att de skall kostnadsföras direkt, oavsett vad som förordas av redovisningsprinciperna (Riahi-Belkaoui 2000). Detta får dock inte innebära att företagen i sin bokföring låter bli att registrera obetydliga affärshändelser. Däremot bör det vara tillåtet att tillämpa t.ex. schablonregler för att förenkla redovisningen så länge inte väsentlig och beslutsrelevant information försvinner. (Nilsson 2002)

Väsentlighetsprincipens påverkan på RR 17 har fått formuleringen att om tidigare beräkningar har visat att återvinningsvärdet för en tillgång väsentligt överstiger dess redovisade värde behöver inte företaget göra en ny beräkning om en händelse inträffat som endast marginellt har inverkat på återvinningsvärdet. Enligt RR 17 ställs dock inga krav på väsentlighet beträffande det belopp som en nedskrivning skall göras med. Punkt 5 säger att en tillgång

---

skall skrivas ner när redovisat värde överstiger återvinningsvärde. (FARs Samlingsvolym del I 2004)

3.2.3.4. Matchningsprincipen

Enligt matchningsprincipen skall en kostnad redovisas i resultaträkningen på grundval av en direkt koppling mellan intäkter och motsvarande kostnader (matchning). (FARs Samlingsvolym del I 2004)

Ett problem gällande matchning över perioder är associationen i tiden mellan anskaffning och utnyttjande (förbrukning) av resurser. Anläggningstillgångar med ett icke bestående värde skall skrivas av under en tid motsvarande den bedömda ekonomiska livslängden. (Nilsson 2002) Matchningsprincipen hade större betydelse förr i tiden då redovisningen var resultatorienterad. I och med dagens fokusering på upprättandet av balansräkningen och att fler tillgångar skall värderas till verkligt värde, kommer förändringar i värdet att redovisas som periodens kostnader och intäkter. (Falkman, Balans nr 2 2004)

3.2.3.5. Öppenhetsprincipen

Inom redovisningen råder en samstämmighet om att en rapport ska vara fullständig, rättvis och öppen. Fullständig öppenhet kräver att finansiella rapporter är utformade och förberedda för att på ett korrekt sätt avbilda de händelser som påverkat företaget under perioden och innehålla tillräckligt mycket information för att göra dem användbara och inte lura användarna. (Riahi-Belkaoui 2000)

3.2.3.6. Allmänna principer

God redovisningssed

God redovisningssed anses vara en rättslig standard som grundas på lag, praxis och rekommendationer. För företagen innebär det en skyldighet att följa lagen och de redovisningsprinciper som anges i lagen. (FARs Samlingsvolym del I 2004) Enligt förarbetena till den tidigare Bokföringslagen (BFL) från år 1976 nämns att god redovisningssed är ”*En faktiskt förekommande praxis hos en kvalitativt representativ krets av bokföringsskyldiga*”. (prop. 1975:104 s. 148)

Rättvisande bild

Den information som lämnas i balansräkning, resultaträkning och noter enligt god redovisningssed förutsätts också uppvisa en rättvisande bild. I vissa fall kan det behövas en tilläggsupplysning för att ge en rättvisande bild. (FARs Samlingsvolym del I 2004) Begreppet rättvisande bild kommer ursprungligen från den anglosaxiska redovisningen, och benämns ”true and fair view”. Kravet är att redovisningen som helhet skall ge en korrekt bild av företags finansiella ställning och resultat. Detta anses strida mot försiktighetsprincipen, eftersom en korrekt bild innebär en upplysning om alla väsentligt, kända förhållanden, oavsett om de anses beskriva den finansiella ställningen alltför optimistiskt. (Nilsson 2002)

3.2.4. Värdering av tillgångar

Vid värdering på balansdagen skall företaget ta i beaktande att tillgångar i framtiden kommer att generera kassaflöden, vare sig de kommer att säljas eller användas i företaget.

Framtiden kommer att spela en stor roll för nuet och utgör förutsättningar för det värde som tillgångarna kan bedömas ha för företaget. Eftersom framtiden dock är osäker har det ansetts lämpligt att undvika framtidsbedömningar. (Smith 2000) Vi kommer nedan att redogöra för de värderingsbegrepp som vi anser relevanta för denna uppsats. Anskaffningsvärde har sin grund i historiska utgifter, medan nettoförsäljningsvärde och nyttjandevärde räknas som framtida värden.

3.2.4.1. Anskaffningsvärde

Vid värdering av tillgångar till anskaffningsutgiften bibehålls värderingen i bokslutet oavsett om måtenheten är stabil eller ej. Förespråkare för detta värderingssätt menar att den historiska utgiften, på engelska *historical cost*, är objektiv och verifierbar. Den påverkas inte av subjektiva värderingar av redovisaren. Motståndare menar däremot att den historiska utgiften inte alla gånger redovisar en rättvisande bild av företagets finansiella ställning och resultat. Relevansen i mätningen offras till förmån för tillförlitlighet. (Nilsson 2002)

3.2.4.2. Nettoförsäljningsvärde

Vid antagande om att ett företag inte skulle fortsätta att drivas under obestämd tid skulle tillgångarna i samband med bokslut behöva omvärderas till nettoförsäljningsvärdet, det s.k. "slaktvärdet" på balansdagen. Problemet med detta sätt att värdera tillgångar är att periodiseringar skulle bli svårhanterade. I teorin skulle detta kunna få orimliga konsekvenser för företag med tillgångar som inte har något direkt värde för andra företag, p.g.a. att de t.ex. är speciella till sin art. (Ibid)

3.2.4.3. Nyttjandevärde

Vid avsaknad av en aktiv marknad för en tillgång kan det bli aktuellt att räkna fram tillgångens nyttjandevärde. Till grund för värdering enligt denna metod ligger förväntade framtida utbyten med det prognosproblem som det innebär. Storleken på problemet beror på hur långt fram i tiden kassaflödena ligger och om det t.ex. finns kontrakt som reglerar flödenas storlek. (Smith 2000) Risken för subjektiva bedömningar vid detta värderingssätt anses stor, och kan användas i desinformativt syfte. Denna subjektivitet påverkar direkt både det redovisade resultatet och den redovisade finansiella ställningen. (Nilsson 2002)

3.2.5. God redovisningssed för svenska företag

I Sverige har vi i skrivandets stund två normgivare som båda ger ut normer avseende årsredovisningen, Redovisningsrådet och Bokföringsnämnden. I och med denna normgivning finns det idag tre olika nivåer av god redovisningssed för näringsdrivande icke-noterade företag:

- 1) ÅRL + BFNs allmänna råd
- 2) ÅRL + en kombination RR:s rekommendationer och BFNs allmänna råd
- 3) ÅRL + RR:s rekommendationer (Törning, Balans nr 4 2002)

För noterade svenska företag är det god redovisningssed att upprätta sin årsredovisning enligt ÅRL och RR:s rekommendationer och uttalanden. Från och med 1 januari 2005 skall de noterade företagen tillämpa IFRS i sin koncernredovisning. (FARs Samlingsvolym del I 2004)

Ett företag som tillämpar BFNs regelverk kan mycket väl hämta vägledning från en rekommendation från RR utan att för den skull följa alla bestämmelser i rekommendationen. Av företagets noter skall det dock framgå från vilket regelverk som företaget har valt att upprätta sin årsredovisning efter. (Törning, Balans nr 4 2002)

BFN saknar regler beträffande nedskrivningar. Ett förslag till allmänt råd kom dock ut under 2004, men lades senare ner. För icke-noterade företag som skall skriva ner en tillgång gäller idag att följa ÅRL och hämta vägledning från RR 17. (BFN 2004)

3.2.6. Reglering av nedskrivningar

I detta avsnitt presenteras lagar och praxis som styr begreppet nedskrivningar. Först gör vi en kort presentation av årsredovisningslagen. Därefter följer en kort redogörelse för Redovisningsrådets rekommendationers tillämpningsområde och avslutas med att vi redogör för Redovisningsrådets rekommendation 17. Rekommendationen stämmer överens med den från IASC utgivna IAS 36 förutom vissa få undantag, vilka redogörs för under nedanstående avsnitt. Därför ges ingen ingående beskrivning för de internationella reglerna utan vi refererar till avsnittet som behandlar RR 17. (FARs Samlingsvolym del I 2004)

3.2.6.1. Årsredovisningslagen

Har en anläggningstillgång på balansdagen ett lägre värde än anskaffningsvärdet minskat med gjorda avskrivningar skall tillgången skrivas ned till detta lägre värde, om det kan antas att värdenedgången är bestående. (ÅRL 1995:1554 4 kap. 3-5§§)

Nedskrivning skall göras enbart om värdenedgången är bestående. Bedömningen av när en värdenedgång är bestående torde få göras med hänsyn till bl.a. tillgångens art och funktion

---

samt värdenedgångens storlek. Kravet på försiktighet torde tala för att nedskrivningsbestämmelsen inte ges en alltför restriktiv tillämpning.

Om tillgångens värde har gått ned och det inte finns några indikationer på att värdet inom en snar framtid kommer att stiga igen, bör nedskrivningen ske. Det övergripande kravet måste dock även här vara att redovisningen ska ge en rättvisande bild av bolagets resultat och ställning. Nedskrivningsbestämmelserna får följaktligen inte användas för att reglera resultatet till önskad nivå. (Westermarck 1998)

Bestämmelserna ger företaget möjlighet att värdera långfristiga finansiella investeringar enligt lägsta värdets princip, vilket i praktiken kan ses som en lagstadgad resultatregleringsmöjlighet. (Ibid)

3.2.6.2. Rekommendationernas tillämpningsområde

I förorden till Redovisningsrådets rekommendationer står det bl.a. att rekommendationerna inte behöver tillämpas på oväsentliga poster. Information är väsentlig om ett utelämnande eller en felaktighet kan ha betydelse för de beslut som användaren fattar på basis av den information som lämnas i de finansiella rapporterna. Vid bedömningen av om t.ex. en post är väsentlig kan beloppets relativa storlek i vissa fall ha avgörande betydelse. I andra fall kan andra bedömningsgrunder vara avgörande. Avgörande måste ske på basis av en professionell bedömning som i det enskilda fallet tar hänsyn till de aktuella förhållandena. (FARs samlingsvolym del I 2004)

3.2.6.3. RR 17

Redovisningsrådets rekommendation nummer 17 Nedskrivningar, utkom i augusti 2000 och trädde ikraft den 1 januari 2002. Rekommendationen överensstämmer med IAS 36, Impairment of asset, dock med några få undantag. Undantagen ligger till grund för förenlighet med och anpassning till Årsredovisningslagen. (FAR Samlingsvolym del I 2004) Uppsatsens största del grundar sig i intervjuer kring tillämpning av RR 17 samt ställningstaganden vid prognoser som också beskrivs i rekommendationen. Vi kommer därför att ge en kort redogörelse för uppbyggnaden och dess disposition av rekommendationen nedan.

Syfte

Syftet med rekommendationen är att beskriva de metoder som ett företag skall använda för att försäkra att dess tillgångar inte är upptagna till för höga värden, det vill säga om bokfört värde är högre än återvinningsvärdet. RR 17 redogör för såväl när nedskrivning skall ske samt när företaget skall återföra en tidigare nedskrivning. Rekommendationen innehåller också krav på upplysningar av tillgångar som skrivits ner. (Ibid)

Definitioner

Nedan presenteras några viktiga definitioner från rekommendationen:

Tillgång är en resurs som kontrolleras av företaget och som förväntas innebära fördelar för företaget i framtiden.

Med *anläggningstillgång* förstås tillgång som är avsedd att stadigvarande brukas eller innehas i verksamheten.

Återvinningsvärde utgörs av det högsta av en tillgångs nettoförsäljningsvärde och nyttjandevärde.

Nyttjandevärde är nuvärdet av de uppskattade framtida betalningar som företaget förväntas erhålla genom användning av tillgången samt ett beräknat restvärde av tillgången vid slutet av nyttjandeperioden.

Nettoförsäljningsvärde utgörs av det pris som beräknas kunna uppnås vid försäljning av en tillgång mellan kunniga parter som är oberoende av varandra och som har ett intresse av att transaktionen genomförs.

En *kassagenererande enhet* är den minsta grupp av tillgångar för vilken det går att fastställa löpande inbetalningar som i allt väsentligt är oberoende av andra tillgångar eller grupper av tillgångar. (Ibid)

Indikationer på nedskrivningsbehov

En tillgång ska skrivas ner när redovisat värde överstiger återvinningsvärdet. Företaget skall vid varje bokslutstillfälle bedöma om det föreligger någon indikation som tyder på en värdoförändring. RR 17 har delat in dessa indikationer i externa och interna. Beaktande skall göras till samtliga nedanstående indikationer, uppräkningsen är inte fullständig.

Externa indikationer:

- Tillgångens marknadsvärde har minskat väsentligt
- Negativa och väsentliga förändringar i teknologi, marknadsförutsättningar eller i den ekonomiska och legala miljön
- Ökat avkastningskrav och/eller höjda marknadsräntor
- Redovisat eget kapital överstiger börsvärdet

Interna indikationer:

- Tillgången är skadad eller tekniskt föråldrad
- Tillgångens användning har förändrats
- Antydning om försämrad avkastning

En beräkning av återvinningsvärdet skall göras när någon eller några indikationer befaras ha eller kommer att inträffa. Dessutom behöver företaget göra en översyn och ny bedömning av nyttjandeperioden, avskrivningsmetoden eller restvärdet. Dock skall väsentlighetsprincipen tillämpas vid bedömningen av om en tillgångs återvinningsvärde behöver fastställas. (Ibid)

Beräkning av återvinningsvärdet

Vid beräkning av återvinningsvärdet utgår man ifrån en jämförelse mellan två olika värden, nämligen nyttjandevärde och nettoförsäljningsvärde. Återvinningsvärdet utgör det högsta av nyttjandevärde och nettoförsäljningsvärde. Återvinningsvärdet skall beräknas för den enskilda tillgången förutsatt att den ger upphov till ett kassaflöde som är oberoende av kassaflödet från andra tillgångar. Finns det svårigheter att särskilja en tillgång från en annan kan beräkningen utgå från den kassagenererande enhet till vilket tillgången hör. (Ibid)

Nettoförsäljningsvärde: Det optimala nettoförsäljningsvärdet är det pris som två oberoende parter kommer överens om. Beräkningen av ett nettoförsäljningsvärde kan försvåras om ingen aktiv marknad finns för tillgången. Saknas en marknad utgörs värdet av det pris som en försäljning mellan två parter på armslängds avstånd medför. Försäljningsvärdet skall alltid minskas med kostnader som är förenliga med försäljningen, exempelvis stämpelskatt. (Ibid)

Nyttjandevärde: Beräkningen av nyttjandevärde utgår ifrån en uppskattning av det framtida kassaflöde (in- och utbetalningar) som tillgången genererar i verksamheten och en framtida försäljning. Framtida kassaflöden skall diskonteras till en rimlig diskonteringsfaktor, och skall inte omfatta kassaflöden hänförliga till finansieringsverksamheten eller skatter. Alltså anges betalningsströmmarna före skatt. (Ibid)

Framtida kassaflöden: En bedömning av framtida kassaflöden skall baseras på rimliga och verifierbara antaganden. Utgångspunkten kan vara senaste budgetar och prognoser som företaget fastställt som överspänner högst fem år, om inget annat kan motiveras. En förutsättning är att företaget kan visa att det kunnat göra kassaflödesprognoser över en längre period. Prognoserna skall baseras på tillgångens nuvarande kapacitet eller innehåll och någon hänsyn till teknisk utveckling får inte göras. Någon hänsyn får heller inte tas till framtida omstruktureringar. (Ibid)

Diskonteringsfaktorn: En diskonteringsfaktor skall avspegla aktuella marknadsmässiga bedömningar av pengars tidsvärde samt de specifika risker som hör till tillgången. Diskonteringsfaktorn kommer att sammanfalla med den avkastning en investerare skulle kräva genom en investering i tillgången.

Diskonteringsfaktorn kan bestämmas utifrån olika beräkningsmetoder, exempelvis företagets vägda genomsnittliga kapitalkostnad, företagets marginella upplåningsränta eller andra marknadsmässiga upplåningsräntor. (Ibid)

Redovisning av nedskrivningar

När återvinningsvärdet för en tillgång är lägre än redovisat värde skall det redovisade värdet skrivas ner till återvinningsvärdet. Värdenedgången skall återspeglas i resultaträkningen som en kostnad omedelbart, även återföring av en nedskrivning skall ske över resultaträkningen. Storleken på avskrivningarna avseende den nedskrivna tillgången anpassas efter det nya värdet och dess återstående nyttjandeperiod. Om tillgången tidigare skrivits upp och nu omfattas av en nedskrivning skall den del av uppskrivningsfonden som motsvarar nedskrivningen överföras till fritt eget kapital. (Ibid)

Kassagenererande enheter

Det kan vara ett problem vid beräkning av ett återvinningsvärde att särskilja tillgångar från varandra. (Falkman 2001) Tillgångarnas kombination ger upphov till kassaflöden och dessa tillgångar kallas för kassagenererande enheter. Att avgöra till vilken enhet som en specifik tillgång hör kräver omdöme. (FARs Samlingsvolym del I 2004) Alla tillgångar som bidrar till enhetens nyttjandevärde skall ingå och om någon tillgång saknas kan det beräknade värdet bli missvisande. När bedömning sker om en kassagenererande enhet måste skrivas ned skall företaget först avgöra om det finns någon goodwill som är hänförlig till enheten. Om så är fallet skall detta beaktas innan en eventuell nedskrivning utförs. När nedskrivning sker av en kassagenererande enhet, flera tillgångar, skall det aktuella beloppet fördelas mellan enskilda tillgångar som ingår i enheten. När enheten innefattas av goodwill skall denna skrivas av först och därefter skrivs tillgångarna ner proportionerligt enligt redovisat värde. (Falkman, 2001)

Upplysningar

Rekommendationen ställer betydande krav på redovisningen av tilläggsupplysningar. Upplysning krävs av vilken typ av värde som utgör återvinningsvärdet, d.v.s. nettoförsäljningsvärde eller nyttjandevärde, och tillhörande information som beräkningsmetod och diskonteringsränta. Vidare finns skyldighet angående upplysning om nedskrivet eller återfört belopp som påverkat resultatet, orsaken till nedskrivningen/återföringen och vilka poster i balansräkningen och resultaträkningen som påverkats. Företaget skall även ge upplysning om nedskrivningen är av väsentlig betydelse för redovisningen. RR 17 anser det värdefullt att företagen lämnar upplysning om de viktigaste antagandena som gjorts vid beräkningen av återvinningsvärden under perioden. (FARs Samlingsvolym del I 2004)

3.2.7. Normgivning före RR 17

RR 17 trädde ikraft 1 januari, 2002. (FAR 2004) Innan dess fanns ingen särskild rekommendation som behandlade nedskrivningar i Sverige. Reglering och vägledning som fanns var främst från ÅRL 4 kap 5 § och i FAR: s rekommendation nummer 3 (FAR 3). Även en tidigare utgåva av Bokföringslagen (1976:1048), 15 § tredje stycket, behandlade nedskrivningar vilken är förenlig med ÅRL.

Den utgivna rekommendationen från FAR om materiella anläggningstillgångar (FAR 3, 1995) behandlade även nedskrivningar i punkt nummer 6. Den gav en förklaring av lagtexten i ÅRL 4 kap 5 §. I rekommendationen diskuterades problematiken kring hur termen ”varaktigt” skulle tolkas.

Rekommendationen säger att det är allmänt svårt att bestämma ett värde för en anläggningstillgång som skall ligga till grund för en bedömning av ett nedskrivningsbehov. Huvudprincipen enligt FAR var att beräkna värdet genom en diskontering av anläggningens framtida överskott i företagets verksamhet. Vidare diskuterades problematiken kring att bedöma *framtida intäkter och kostnader* och dess hänförlighet till anläggningstillgången samt värdering av tillgångar i grupp, dock med en betoning att en kollektiv bedömning inte var tillåten av *företagets hela anläggningstillstånd*. Det var inte heller tillåtet att tillämpa dolda kvittningar mellan nedskrivningsbehov i vissa tillgångar och dolda reserver. FAR 3 uppräknar

vissa förhållanden vilket kan utgöra en indikation på att lönsamheten och varaktigt gått ned. Information i förvaltningsberättelsen skall framgå då osäkerhet av anläggningens värde föreligger, enligt ABL 11 kap 9 §.

---

4. Empiri

I detta kapitel presenteras insamlad empiri från de intervjuer som vi gjort. Ordet empiri kommer från grekiskan och betyder erfarenhet. Erfarenhet är något som man samlar på sig under tidens gång. På samma sätt har vår erfarenhet beträffande nedskrivningar, och problematiken kring detta område, utvecklats under intervjuernas gång. Vi börjar kapitlet med en beskrivning av våra respondenter och fortsätter med intervjureferat.

4.1. Respondenter

Våra fem respondenter är alla revisorer och arbetar på revisionsbyråerna (presenteras i bokstavsordning) BDO, Deloitte & Touche, Ernst & Young, Lindebergs Grant Thornton och Öhrlings PricewaterhouseCoopers i Göteborg. Eftersom informationen kan vara känslig skriver vi inte ut respondenternas namn och vilken byrå respektive respondent arbetar på.

Respondent A: Auktoriserad revisor sedan fyra år med tio års erfarenhet från branschen. Han reviderar mest större företag med omsättning mellan 60 miljoner och 15 miljarder kronor. Företag som han reviderar är verksamma inom olika branscher såsom finansiella företag, el-producerande företag, venture capitalföretag, industriföretag, distributionsföretag mm. Respondent A har varit i kontakt med nedskrivningar i större maskinläggningar och goodwill, men främst i dotterbolagsaktier där det finns en tydlig koppling till det kassaflöde som dotterbolaget genererar.

Respondent B: Auktoriserad revisor sedan 2001 och godkänd revisor sedan 1997. Hon har jobbat inom branschen sedan civilekonomexamen från Handelshögskolan i Göteborg 1989. Hon jobbar med företag i olika storlekar och med omsättning från tio miljoner för de minsta och upp till en miljard för de större bolagen. Hon reviderar företag i olika branscher, allt från tillverkande bolag till konsultföretag. Hon sköter även en del koncernmässiga revideringar. Nedskrivning av dotterbolagsaktier och tillverkande fabriker är de vanligaste enligt respondent B:s erfarenheter.

Respondent C: Auktoriserad revisor som arbetat inom branschen i 11 år och är auktoriserad sedan snart fem år tillbaka. Han reviderar både medelstora och stora bolag med en omsättning mellan 50 miljoner till två miljarder kronor. Han reviderar företag som är verksamma i olika branscher men mest inom tillverkningsindustrin samt handelsföretag. Respondent C har skaffat sig nedskrivningserfarenhet från immateriell goodwill, produktionsanläggningar och dotterbolagsaktier.

Respondent D: Revisor som har arbetat 7,5 år inom branschen. Respondent D arbetar främst med större företag med omsättning upp till 30 miljarder, men även med mindre företag som omsätter omkring 30 miljoner. Hon arbetar med företag i olika branscher, men främst arbetar hon med företag inom verkstadsindustrin och även IT konsultbolag. När det gäller nedskrivningar har respondent D främst berört goodwill och dotterbolag som kassagenererande enhet. Andra immateriella tillgångar, samt tillgångsposter av väsentligt värde är de vanligaste som hon stött på.

Respondent E: Auktoriserad revisor sedan 16 år och reviderar i huvudsak mindre ägarledda företag, men även större företag med en omsättning på omkring en halv miljard kronor. Han reviderar över 100 bolag i olika branscher t.ex. livsmedel, detaljhandel fastighetsföretag och konsultföretag. Respondent E har främst kommit i kontakt med nedskrivningar när det gäller Goodwill, aktier i dotterbolag och fastigheter.

4.2. Intervjureferat

4.2.1. Huvudsakliga problem vad gäller nedskrivning

Inom vilka branscher är nedskrivningar vanligast?

Det behöver inte vara några specifika branscher utan det är vid företagsförvärv som det kan bli nödvändigt att göra en nedskrivning. Redan vid förvärven kan vi som revisorer gå in och påpeka vilka risker som är förenliga med köpet. Företagen är ofta optimistiska vid sina förvärv och köper därmed på sig höga goodwillvärden, som senare kan bli föremål för nedskrivningar. Man får inte glömma att en nedskrivning beror på ett tidigare felaktigt beslut och företaget kan ibland sakna den finansiella styrkan som krävs för att klara en nedskrivning. Jag skulle vilja säga att det är i teknikkänsliga branscher som det är vanligast med nedskrivningar. Förut var det även vanligt förekommande i fastighetsbranschen med nedskrivningar. (Respondent E)

Det kan vara alla typer av branscher som berörs av nedskrivningar. Mina erfarenheter berör höga värderingsposter i goodwill. Alla företag med höga goodwillposter skulle kunna vara föremål för ett nedskrivningsbehov. Detta leder till komplexa problem och tuffa diskussioner. Prövning skall göras på alla anläggningstillgångar. Jag tror dock inte att det är så många företag som tittar på enskilda tillgångar och beräknar återvinningsvärde, utan de gör en helhetsbedömning. Utifrån detta går man in och ser närmare på om det kan finnas några specifika värderingsproblem på företagens anläggningstillgångar. (Respondent D)

Konjunktorkänsliga branscher, teknologikänsliga branscher, nya marknader och nya produkter berörs oftast av nedskrivningar. Även filialer utomlands kan vara föremål för nedskrivningar. (Respondent B)

Det är oftast företag som hamnar i en tillfällig branschkras som IT-bolagen gjorde för några år sedan. Även flygbolag hamnade i en kris efter händelserna i USA den 11 september 2001. Fastighetsvärderingen var också under luppen för ett tiotal år sedan. På det stora hela handlar det om företag som verkar i konjunktorkänsliga branscher, men alla företag som har höga tillgångsvärden i balansräkningen skulle kunna vara föremål för nedskrivningar. (Respondent C)

Vilka anser du vara de huvudsakliga problemen när det gäller nedskrivningar?

Generella problem berör antaganden, att sätta parametrar som t.ex. diskonteringsränta, tillväxttakt mm. Så fort det handlar om framtida kassaflöden uppkommer problematiken med bedömningar i framtiden. Bedömningar om framtiden är ingen exakt vetenskap vilket gör att

---

det blir mycket subjektivitet. Det är svårt att identifiera kassagenererande enhet och hitta självständiga kassaflöden. Detta är enligt mig de övergripande problemen. Här ger rekommendationen en bra hjälp för att finna indikationer att ett nedskrivningsbehov föreligger.

Vår respondent ger sedan ett exempel på hur ett problem skulle kunna uppstå i praktiken:

Ett företag väljer att lägga ner en verksamhet. Kvar står en tom lokal som inte nyttjas, alltså en solklar indikation om nedskrivning. Företagsledningen måste ta ställning nu inför bokslutet och ta fram en värdering. Byggnaden har ett nyttjandevärde lika med noll. Marknadsvärdet är enkelt att uppskatta genom en extern värdering. Ledningen fattar beslut om att inte sälja byggnaden utifall att företaget i framtiden vill driva någon verksamhet i den lokalen. Marknadsvärdet kommer inte att accepteras eftersom tillgången inte kommer att generera något kassaflöde. (Respondent A)

Svårigheterna ligger i att kunna värdera och göra en korrekt bedömning av underlagen och prognoserna som företagen presenterar. Jag som revisor kan inte veta bättre än bolaget vad de har för beredskap om framtiden. Jag ska dock kunna göra en bedömning av det som ledningen presenterar. Det är svårt att veta hur mycket som ska skrivas ned, det är alltid lättare om man vet att tillgången ska skrivas ned till noll. Det blir alltid diskussioner kring hur mycket som ska skrivas ned. Ur företagets synvinkel handlar det alltid om resultatet, antingen att komma undan skatt eller att komma ifrån ett förbrukat kapital. Det underlättar att de större bolagen som tillämpar RR 17 kan ta fram budgetar och andra underlag som gör att prognoserna blir mer tillförlitliga. Problemet för mindre företag är att det inte finns något allmänt råd angående nedskrivningar och de behöver inte tillämpa RR 17, men oftast berörs inte de mindre företagen av denna problematik. Dyker det upp en situation som kräver nedskrivning så måste företag självklart hämta vägledning från rekommendationen. Ju större företaget är desto vanligare är tillämpningen av RR 17. För mindre bolag handlar det oftast om nedskrivning av dotterbolagsaktier. (Respondent B)

Det handlar om väldigt mycket subjektiva bedömningar som ligger till grund för värdering. Övriga svårigheter ligger i att avgöra nyttjandeperiodens längd och vilken diskonteringsränta som skall användas vid beräkning. Bedömningar om framtiden skapar svårigheter för oss revisorer då vi sällan kan veta bättre än företaget om deras beredskap för framtiden. (Respondent D)

Att finna indikationerna innan det är för sent, att identifiera kassagenererande enhet och att använda rätt diskonteringsränta. Nästa steg gäller att bedöma framtida kassaflöden till belopp och existens i form av kassagenererande enheter. Denna del är nog den svåraste i processen. Det gäller att ta hänsyn till enhetens andel av tillgångens totala värde. Nästa steg är prognosunderlaget där jämförelse sker med historiska utfall och utifrån det göra bedömningar om det verkar realistiskt. Prognosen får sträcka sig till max fem år. Efter det är inte värdena tillräckligt tillförlitliga för att användas i beräkningarna. Senare tittar man på företagets diskonteringsfaktor och ränta. I mindre bolag tittar man på företagets upplåningsränta och gör ett påslag med en branschspecifik riskpremie. Efter dessa steg får man fram ett värde som sedan skall jämföras med redovisat värde. Är nyttjande värde lägre än redovisat värde görs en nedskrivning. (Respondent E)

De vanligaste problemen är nog de svåra situationer som innebär bedömningar om framtida prognoser. Även att försöka identifiera en minsta kassagenererande enhet innebär svårigheter, framförallt att härleda varifrån kassaflöden presteras och fördelningen av dessa. Framtida bedömningar är ingen exakt vetenskap. Andra problem som kan förekomma är att finna ett nedskrivningsbehov innan det går för lång tid. För att företaget ska uppvisa en rättvisande bild gentemot intressenterna är det viktigt att kostnaden tas under rätt period. (Respondent C)

Hur stor skall skillnaden vara mellan återvinningsvärde och bokfört värde för att en nedskrivning skall göras?

Skillnaden måste enligt mig ligga mellan 5 och 10 %, dock beroende på företagets omsättning och balansomslutning. Detta bygger väldigt mycket på bedömningar hos mig som revisor. Jag anser att redovisat resultat i längden är lika med ekonomiskt resultat. Därför kan en nedskrivning som inte bygger på en väsentlig skillnad innebära större skada än nytta. (Respondent E)

Vad som är väsentligt varierar från företag till företag. Vi har konkreta datamallar som beräknar olika väsentlighetskriterier, som vi sedan gör en bedömning utifrån. (Respondent D)

Vi har våra väsentlighetskriterier som vi beräknar utifrån vissa specifika företagsparametrar. Självklart gäller materialitetsprincipen när nedskrivningar skall granskas. Även bolagen använder väsentlighetsprinciper när bedömningar om nedskrivningar skall göras. (Respondent A)

Detta är heller ingen exakt vetenskap utan det handlar om erfarenheter från branschen, tidigare revisioner mm. Vi tittar bl.a. på företagets storlek som balansomslutning, eget kapital och vinstmått. Det handlar om att finna en rimlighetsnivå till de omständigheter som föreligger, alltså beloppet måste vara väsentligt för att inte företaget ska behöva lägga onödig tid på oväsentliga processer. (Respondent C)

Revisorn utgår ifrån kriterierna väsentlighet och risk i samband med sin granskning. Detta avspeglar sig också avseende nedskrivningar. Naturligtvis kan det bli olika resultat då bolaget enligt teorin kan ha gjort fel, men p.g.a. mindre risk och väsentlighet inte behöver justera enligt revisorn. (Respondent B)

Hur finner du indikationer på att det finns ett nedskrivningsbehov?

Hela nedskrivningsprocessen börjar med att identifiera indikationer. Enligt mina erfarenheter är det vanligast med interna indikationer, genom att identifiera och analysera kostnadsställen. För övrigt gäller det att identifiera tillgångar som går dåligt och sådana tillgångar som inte bär sina egna kostnader. Det kan även röra sig om externa indikationer som t.ex. förändringar i valuta och marknad. (Respondent E)

Dotterföretag som börjar rapportera allt sämre siffror eller en produkt som slutar tillverkas, är indikationer som jag har stött på. (Respondent D)

Indikationer på att ett ev nedskrivningsbehov föreligger hittar vi i omvärlden och konjunkturen inom olika områden tillsammans med att vi känner till kundens verksamhet.

Återigen är man tillbaka på hur viktigt det är att känna till kundens verksamhet och hur bolaget utvecklas. (Respondent B)

Vi har att utgå från de punkter som rekommendationen uppräknar, men i mångt och mycket handlar det om att känna kunden och dess verksamhet. Går företaget med förlust från år till år är det något som inte stämmer. Bara för att företaget visar dåliga siffror är det inte säkert att det är anläggningstillgångarna som är felvärderade. Det som händer i och med en nedskrivning är att avskrivningen blir lägre, men detta innebär inte att företaget efter en nedskrivning gör en vinst. Det kan vara många andra faktorer som påverkar företags resultat och kassaflöden negativt. Beroende på den intäktsmassa vi har presterar inte tillgångarna de kassaflöden som är tänkt. Felet ligger inte hos anläggningstillgången utan det beror på andra brister inom företaget såsom felaktiga produkter, dåliga säljare, i stort sett vad som helst som påverkar kassaflödet. Allt faller slutligen tillbaka på värderingen av anläggningstillgångar. (Respondent A)

Företagets avsikter med vissa rörelsegrenar spelar stor roll. Ligger en nedläggning nära till hands föreligger ett nedskrivningstest. Vidare följer vi företagen så pass nära i deras utveckling och visar de ett sämre resultat i någon produktionsanläggning behöver vi gå in och bryta ner ett resultat i produktnivå och se vad som genererar försämringen. Vår kompetens och erfarenhet från företaget spelar en stor roll, det gäller att känna företaget. (Respondent C)

4.2.2. RR 17:s inverkan på redovisning och revision

Vad anser du om tidigare nedskrivningsregler innan RR 17 utkom?

Innan RR 17 kom var det ÅRL som följdes med betoning på att värdenedgången skulle vara bestående. Detta är fortfarande praxis för de flesta företagen. Jag brukar kalla det för att följa en s.k. tvåstegsraket, där man är ett värderar tillgången till anskaffningsvärdet. Detta värde ifrågasätts inte under anskaffningsåret. Det är först under nästkommande år som revisorn kan börja diskutera att ett nedskrivningsbehov föreligger. Det är främst när företaget, som helhet, går sämre som en nedskrivning börjar diskuteras. Förr gjorde man en helhetsbedömning av företagens tillgångar. Frågan kom inte upp på bordet när en viss tillgång borde ha haft en lägre värdering och andra tillgångar hade en högre värdering. Förr styrdes värderingen av vad revisorn själv tyckte verkade rimligt, d.v.s. man använde sitt sunda förnuft. (Respondent E)

Man utgick ifrån årsredovisningslagen, som dock inte gav någon utförlig information vid nedskrivning. Det var först i och med införandet av RR 17 som vi fick en mer detaljerad reglering. Problematiken har varit densamma men skillnader i bedömningar har blivit mindre. (Respondent D)

Det fanns ingen vägledning innan utan det var årsredovisningslagens definition som gällde; var nedgången varaktig skulle tillgången skrivas ned. Tillvägagångssättet har blivit avsevärt tydligare i och med införandet av RR17. Principen var densamma för att komma fram till ett verkligt värde men förr tittade man mer på tillgångens substansvärde. Däremot fanns det tidigare större möjligheter att sätta sina antaganden, och de begränsas nu i rekommendationen. Man hämtade vägledning från internationella regler innan RR17 infördes. (Respondent A)

Betoningen låg tidigare på att nedgången skulle vara bestående. FAR hade ett kort uttalande om att en tillgång skulle skrivas ned om så var fallet. I årsredovisningslagen finns samma definition, men mer än så sades inte tidigare och det fanns ingen vägledning om hur man skulle gå tillväga om ett nedskrivningsbehov förelåg. (Respondent C)

Kommer ej ihåg hur man gick tillväga innan, förutom att det var den korta definitionen i årsredovisningslagen som man utgick ifrån med betoning på att värdenedgången skulle vara bestående. (Respondent B)

Vilka anser du vara de största förändringarna sedan införandet av RR 17?

Processen går generellt snabbare idag än tidigare. Det har blivit tydligare och mer detaljstyrt än tidigare, exempelvis definitionen om kassagenererande enhet. Tidigare hade man inte synsättet klart för sig vad gäller nedskrivningar, förutom vid aktier i dotterbolag och andra finansiella tillgångar. Nu har man blivit mer aktiv vid värdering även för inventariemassor och produktionsapparater. Man går in och tittar ifall vissa tillgångsgrupper verkligen innebär en nytta för företaget. Nytt är även exemplifieringen av interna och externa indikationer. Systematiken i tillvägagångssättet vid nedskrivning har förändrats och skall ske vid varje bokslutstillfälle. (Respondent E)

Det har blivit mer detaljstyrt och reglerna har blivit tydligare. Vi har fått en mer internationell syn på redovisningen, influerad av omvärlden. (Respondent B)

Det var först i och med införandet av RR 17 som vi fick en mer detaljerad reglering. Problematiken har varit densamma men skillnader i bedömningar har blivit mindre. (Respondent D)

Största förändringarna som jag ser det är nu att kravet på prövning har införts. Tidigare kunde man avvakta något längre innan prövningen gjordes. Det har lett till en helt ny metodik och vi har fått en mycket tydligare normgivning som hjälper både företagen och oss revisorer. (Respondent C)

Har nedskrivningar blivit mer frekvent sedan införandet av RR 17?

Det tror jag säkert. För att marknaden skall känna sig trygg måste företagen följa rekommendationen. Eftersom det saknas utgivet allmänt råd från BFN angående nedskrivningar, så anses det vara god redovisningssed även för icke-noterade företag att hämta vägledning från RR 17. (Respondent E)

Jag tror säkert att nedskrivningar används mer frekvent sedan införandet av RR 17. RR 17 bidrar till att kraven har skärpts på att se över tillgångsvärderingen. Även icke-noterade företag har i större utsträckning börjat snegla på rekommendationen eftersom BFN saknar utgivet allmänt råd kring problematiken. (Respondent D)

Rekommendationen har lett till ett ökat fokus på problematiken och det har skapat mer diskussioner. Det har alltid funnits nedskrivningsbehov med frågeställningar vid olika indikationer. (Respondent A)

Rekommendationen kommer att leda till en diskussion ute hos bolagen och vi som revisorer kommer att ta upp frågan oftare än vad vi gjort tidigare. (Respondent B)

Den allmänna debatten om revisorn och dess roll efter skandalerna har gett ett annat fokus på revisionen. Med det följer ett ökat krav på transparens. Som vi kunde se när IT-bubblan sprack fick nedskrivningar ett annat fokus. Jag tror alltså inte att rekommendationen har lett till fler nedskrivningar, men i och med ett ökat fokus så är det möjligt att det på sikt kommer att ske fler nedskrivningar. (Respondent C)

Vad anser du vara positivt respektive negativt med införandet av RR 17?

Det positiva är att jämförbarheten har ökat genom att företagen använder samma regelsystem. Vi har även fått en mer enhetlig granskning då revisionsbyråerna nu har ett tydligt regelverk att följa då ett nedskrivningsbehov föreligger. Det kan ändå skilja sig mellan revisionsbyråerna angående indelning i kassagenererande enhet och vilken diskonteringsränta som används. Många företag anser prognoserna vid nedskrivningar vara en jobbig process att gå igenom. Processen är tidskrävande för företaget och även kraven på upplysningsskyldigheten är höga. (Respondent E)

Positivt med RR 17 är att rekommendationen leder till en mer rättvisande bild av redovisningen. Nu mäts alla företag utifrån samma villkor. Jämförbarheten mellan företag ökar. Samtidigt är det så att om företagen har mer utrymme för subjektiva bedömningar är risken att olikheterna ökar. Vi har även problemen med subjektiviteten vid beräkning av nyttjandevärde med dess olika parametrar. (Respondent B)

RR17 är väldigt detaljstyrd vilket leder till en bättre redovisning. Det blir lättare för företagen när det finns ett regelverk att följa. Det underlättar även för oss revisorer då vi kan hämta stöd för vår argumentation i rekommendationen. Det här var en välbehövlig rekommendation. Det kanske inte finns en uttalad vilja men det är klart att om företaget gör ett mycket bra resultat ett år och vet att de har vissa högt värderade tillgångar i redovisning finns risken att de vill ta kostnaden det året. Det klart det kan förekomma sådana diskussioner. (Respondent A)

Vi har fått en mycket tydligare redovisning tack vare RR 17. Redovisningen har blivit mer enhetlig och jämförbarheten har ökat mellan företagen. Jag kan inte se något negativt med rekommendationens införande i sig, men det är klart att processen kan vara tung för företagen att gå igenom. (Respondent D)

Redovisningen blir mer tydlig och transparens, jämförbarheten företagen emellan ökar. Även försiktigheten i bedömningar ger en säker och trygg redovisning. Det som kan anses som mindre positivt är att bedömningar kan bli subjektiva, men den risken finns alltid. Processen att beräkna nyttjandevärde kan vara tung för företagen och på så sätt skulle detta kunna ses som negativt. (Respondent C)

På vilket sätt återspeglas försiktighetsprincipen i RR 17?

Enligt mig har försiktighetsprincipen frångåtts till en viss del där varje period skall redovisa sitt resultat och att allt fler tillgångar redovisas till verkligt värde. Det handlar idag mer om ett balansräkningsfokus där bokslutspolitikerna kan vara avgörande för resultatets förändring under

---

perioden. Jag tycker att det vore synd om man släppte fokus på resultaträkningen helt. (Respondent E)

Vi är mer noggranna när vi analyserar de prognoser och andra underlag som företagsledningen lämnar. Revisorn kräver mer underlag från bolaget för att säkerställa att företagets uppskattningar är relevanta och tillförlitliga. Vi granskar och verifierar mer än tidigare för att inte få en övervärdering av tillgångar. I och med att framtidsberäkningarna kräver subjektiva faktorer är det ännu viktigare att för mig som revisor öka verifierbarheten genom noggrannare kontroller, gärna genom att verifiera med en extern part. (Respondent B)

Försiktighetsprincipen skall alltid finnas i revisorns tankar. Den kan ses som ett hjälpmedel för revisorn när bolagen har för optimistiska framtidsbedömningar och tillgångsvärderingar. (Respondent D)

Ur ett redovisningsperspektiv har den en rent ut sagt fantastisk funktion. Den huvudsakliga risken är att övervärdera tillgångarna. För oss revisorer är detta den enskilt största revisionsrisken. Försiktighetsprincipen är uttalad i rekommendationen för att inte övervärdera tillgångarna. Detta är en av grundpelarna inom redovisningen. Indikationerna talar om att vid en värdeminskning skall tillgången skrivas ned. Detta leder till en försiktig värdering. (Respondent A)

Försiktighetsprincipen avspeglas då ett impairment-test visar ett högre värde men att ingen uppskrivning då sker. På så vis återspeglas försiktigheten, men ett försiktigt tankesätt finns alltid med vid bedömningar. Rekommendationen har dock ökat precisionen för värderingen vilket har gjort att utrymmet för försiktighet har minskat. (Respondent C)

4.2.3. Revisorns inställning till prognoserna

Vad anser du om företagets kunskaper beträffande RR 17 och nedskrivningar?

Det skiljer sig mycket mellan små och stora företag. Hos de noterade företagen är kunskapen mycket god. Här är revisorns roll mindre påverkande vid granskning av bedömningar. I större företag är det ledningen som självmant tar upp frågan då ett nedskrivningsbehov föreligger. I mindre företag är det vanligare att revisorn tar upp frågan på dagordningen. (Respondent E)

Företagens kunskaper angående nedskrivningar varierar mycket beroende på företagets storlek. Stora företag har i regel större kompetens när det gäller redovisningsfrågor. (Respondent D)

Företagens storlek spelar här en stor roll. Generellt kan sägas att ju större företaget är desto större kunskaper besitter företaget. Mindre företag vänder sig ofta till revisorn för rådgivning i samband med värderingsproblematik. Företaget organisation och ekonomifunktionens kunnande spelar en stor roll. (Respondent B)

Det varierar oerhört mycket, men börsbolag har bra koll. I mindre företag är det revisorerna som påpekar och tar upp frågan vid behov, då mindre företag många gånger inte besitter den kunskap som krävs. Icke-noterade företag behöver inte följa rekommendationen utan kan hämta vägledning vid indikation om att nedskrivningsbehov föreligger. (Respondent A)

Ju större företaget är desto bättre redovisningskunskaper har man. Avgörande är om företaget har en civilekonom i ekonomiavdelningen vilket gör att vi kan kommunicera våra tankar på ett bättre sätt. (Respondent C)

Hur gör du för att fastställa att företagens prognoser är tillförlitliga?

Vi har att ta ställning till företagets dokumentation och bedömningar. Företagsledningen ska skriva ett uttalande som intygar att de exempelvis inte har övervärderat sina tillgångar. Det är en viss säkerhet i sig, men det säkerställer inte att värderingen är rätt utan vi revisorer måste ändå göra en egen bedömning. Vi måste kunna ifrågasätta om vi anser att ett företag underpresterar från år till år. Om vi exempelvis tycker att värdet på aktier i dotterbolag är alldeles för högt är det självklart att vi måste ifrågasätta detta. Rimligheten i värdet måste då prövas genom att vi gör en egen värdering. Det behöver inte gå så långt men vi kan ta hjälp av intern expertis till revisionsteamet för att vi ska kunna känna oss trygga i vårt ställningstagande. Vid fastighetsvärdering kan företaget konsultera två oberoende värderingsmän. Sedan är det så att revision av prognoser är lika med revision av bedömningar. Vi tittar på historiken och gör en bedömning om prognoserna och antagandena verkar rimliga. Vad har företaget för argument i sina ställningstaganden? Diskonteringsränta, tillväxttakt mm. Det gäller att ifrågasätta företagens antaganden och sedan själv ta ställning, och vid behov kan vi ta hjälp av intern expertis. Det handlar om erfarenheter och att lära känna företagets verksamhet och dess omgivning, annars är det omöjligt att fastställa tillförlitligheten. Arbetet kräver en professionell skeptisk inställning från revisorns sida. Detta är mycket svårt för oss att ta ställning till även fast teorin är relativt enkel. (Respondent A)

Mycket handlar om erfarenheter om företaget men också om branschen som bolaget verkar i. Ofta kan man gå tillbaka till tidigare prognosarbete och jämföra med hur det verkligen blev. Tidigare optimistiska prognoser indikerar att även den prognos som nu skall bedömas är optimistisk och omvänt. Ibland kan det också vara värt att testa bolagets prognoser genom att omsätta redovisade kronor till volymer för att känna av realismen. (Respondent E)

Företagens rutiner för att samla in underlag till prognoser tycker jag fungerar hyfsat. Det finns ofta affärsplaner som vi utgår ifrån. Ibland får vi tvinga fram material om vi inte anser lämnat material vara tillfredsställande. Jag kan aldrig försäkra mig på att företagens prognoser är helt tillförlitliga. Det gäller att göra en rimlighetsbedömning och jämföra med tidigare år. Vi har interna experter som hjälpa oss revisorer vid bedömningssvårigheter. Det är inte ofta vi behöver söka extern hjälp, men vid en fastighetsbedömning kan det hända. (Respondent D)

Revisorns erfarenhet genom att känna bolaget spelar en stor roll. Det gäller att sätta sig in i företagets processer för att kunna göra en bedömning av vilka riskfaktorer som föreligger. Vi har inte den insynen som bolagets ledning har. Vi som revisorer måste i framtiden sätta oss in mer i bolagets framtid, det är ett stort steg som kommer att bli oerhört svårt. När det gäller små företag, om man inte förlitar sig på företagets rapporteringssystem, tror jag det kommer in mer subjektiva värderingar vid prognoser. Det är dock lättare att bedöma det mindre företagets prognoser då deras system och tillgångar inte är lika komplexa som för de större företagen. Osäkerhetsfaktorerna är inte lika många. Ibland kan det behövas att man kräver in externa värderingar något som jag tror kommer att öka i framtiden. Även om inte en extern värdering kan fås för helheten kan vissa parametrar bedömas av någon utifrån. (Respondent B)

Vi tittar på företagets historiska utveckling samt hur företaget själva prickat in sina egna prognoser. Deras ”track rekord” har stor betydelse för hur vi kan förlita oss på deras prognoser. Vi gör alltid en historisk analys och gör jämförelse med något index som företaget tidigare följt. Det kan handla om en viktig råvara som den framställda produkten består av eller ett specifikt branschindex. Vi behöver starka bevis från företagets sida för att kunna anse prognoserna vara helt tillförlitliga, men som med alla bedömningsfrågor kan man aldrig vara 100 % säker på att bedömningen är helt säker. Ju längre revisorn har varit i företaget, desto bättre känner man företaget och därmed ökar tillförlitligheten till prognoserna. (Respondent C)

Om du anser företagets prognoser vara felaktiga, vad tror du att det beror på?

Felaktiga prognoser beror dels på okunnighet hos mindre bolag men även en omedveten vilja att vara positiv. Hos företag oavsett storlek kan det röra sig om både vilja och ovilja. Dels kan det vara så att företaget inte tål en nedskrivning och för att undvika ett förbrukat aktiekapital gör företaget allt för att undkomma en nedskrivning. Dels kan viljan vara att uppnå ett så lågt resultat och betala så lite skatt som möjligt. Då krävs det mer av revisorn att vara kritisk och stå på sig. Min inställning till ett företags prognoser blir mer kritisk då företaget går dåligt. (Respondent B)

Jag tror att felaktigheter i prognoser oftast beror på okunnighet hos företagen p.g.a. ett komplext regelverk beträffande nedskrivningar. (Respondent E)

Vi utgår ifrån företagets prognos och gör därifrån vissa korrigeringar av felaktiga värdeparametrar. Vid genomgång av prognosen kan det framkomma att företaget inte har utgått ifrån tillgångens ”befintliga skick”. Det gäller att vara vaksam så att bolag inte försöker undkomma en nedskrivning och att de inte försöker lura oss. En nedskrivning är ett känsligt moment som påverkar resultatet negativt och framförallt är det negativt för noterade bolags börskurs. Företaget kan ha en tendens att vilja tolka reglerna till sin fördel, genom en slags inbyggd optimism. (Respondent D)

Ledningen är gärna optimistisk eftersom de måste se framåt och sätta upp mål för framtiden. Jag har inte själv varit med om det, men jag kan anta att det förekommer att företag blåser upp sina antaganden för att slippa nedskrivningar. Jag har varit med om att ifrågasätta ledningens antaganden som vi genom diskussioner har förändrat. Det har inte varit uppenbart att ledningens avsikt har varit att upprätthålla ett värde. Genom argumentation från båda sidor har vi kommit fram till en rimlig värdering. (Respondent A)

I mindre bolag handlar det mest om okunnighet. Då får vi en mer styrande roll än vad vi har i större bolag. Beträffande större bolag kan det handla om att företaget har en annan intention för värderingen än vad revisorn har. Generellt finns oftast en typ av optimism med i företagets beräkningar. (Respondent C)

På vilket sätt märker du av en eventuell optimism från ledningens sida och hur påverkas du av denna optimism?

Det finns en inbyggd optimism inom alla entreprenörer att det ska gå bra för företaget. Det handlar om att jobba 80 timmar i veckan för sitt livsverk. Jag tror att balansen blir bra genom

---

att vi revisorer kommer in med våra försiktiga värderingar. Annars skulle många företag skena iväg och tro att allt är frid och fröjd. Det är viktigt att vi som revisor är oberoende och att vi granskar från en annan synvinkel. Med alla våra regler, rekommendationer och allmänna råd så tror jag vi har en bra strukturerad mall som utgångspunkt för att göra bedömningar i olika sammanhang. Nya regleringar gör att revisorn är mer påpassad och vi har en revisorsnämnd som granskar vår oberoenderoll. Det är svårt att gå utanför dessa ramar utan att få en anmärkning. Det förekommer nog att vissa revisorer går utanför denna ram för att vara kompis med företaget. Vi har interna kontroller som ska motarbeta dessa situationer. Det är lättare att säga att man måste följa en rekommendation och på så vis förhålla sig till oberoendet än att frångå densamma. Tryggheten finns att kunna bolla ett problem med sina kollegor när en optimistisk företagsledare tycker något annat. Det är lättare att jobba inom en stor byrå. Hos en mindre byrå är det svårare att vara oberoende i de situationer då företagsledaren trycker på, vilket kan leda till en jobbig situation. (Respondent B)

Vid beräkning av prognoser står företagarna oftast för ett mer optimistiskt synsätt än revisorerna. Om revisorn anser prognoserna vara alltför optimistiska kan det leda till en konflikt som till slut kan utmytna i en oren revisionsberättelse. (Respondent E)

Optimismen hos företagsledningen är något som man hela tiden känner av, men det gäller att inte ryckas med i den. Jag tror nog att det rätta värdet ligger någonstans mellan ledningens optimism och revisorns pessimism. Dock kan du aldrig säga att det överenskomna värdet vid bedömningar är helt korrekt. Blir man för pessimistisk kan det påverka kundrelationerna. Samtidigt ska man vara pessimistisk eftersom företagsledningen ofta är optimister. Någon måste ju hålla i bromsen. Ute på företagen är ekonomiansvarig ofta pessimisten i förhållande till övrig ledning, så dennes insyn i företagets ekonomiska situation och finansiella ställning är ofta värdefull för oss revisorer. Redovisningsskandalerna har påverkat hela branschens synsätt. Vi skall använda oss utav en professionell skeptisk inställning. Tidigare har vi nog varit för lite skeptiska. All revision kräver numera en mer skeptisk och ifrågasättande inställning enligt nya revisionsstandarder. Även kraven i de nya rekommendationerna har ökat som följd av redovisningsskandalerna. (Respondent A)

Framtida kassaflöden som ligger till grund för prognoser kan vara optimistiska och det är då viktigt att vi revisorer har en mer pessimistisk syn för att få en mer stabil helhetsbild. Jag får under inga som helst omständigheter påverkas av företagets optimism, utan jag måste hela tiden behålla min roll som oberoende granskare. (Respondent D)

De flesta är medvetna om revisorns roll och att vi har en mer pessimistisk syn på värderingar. Oftast handlar det om, när vi är oense, en optimism från deras sida och vi försöker bromsa upp värderingen. Jag tror inte det handlar om någon illvilja utan mer om att företagen försöker tajma sina kostnader. (Respondent C)

4.2.4. Tillvägagångssätt vid annan uppfattning

Vilken är revisorns roll när det gäller företagets prognoser?

Revisorn fungerar ofta som bollplank i mindre företag. Vi får inte tala om för dem hur de skall göra men vi får ge råd. Vi som jobbar på större revisionsbyråer kan ta hjälp av en revisor

---

som inte ingår i ”revisorsteamet”, som kan ge råd och säga hur företaget skall göra. Påskrivande revisor får absolut inte tala om för företaget hur de skall göra. Det handlar om att försöka undvika jävsfrågorna. (Respondent B)

En tendens som finns är att ju mindre företagen är desto större medverkan har revisorn vid prognoser och andra värderingsbedömningar av tillgångar. Ledningen måste ta fram prognoserna, och revisorn får inte ha ett alltför mycket tyckande utan får jämföra historiska kassaflöden med utfall och budgetar. Revisorn kan lättare gå in och påverka diskonteringsräntan än att ha synpunkter på framtida kassaflöden, eftersom revisorn sällan kan anses ha en bättre uppfattning om bolagets framtida prognoser än vad företagsledningen har. (Respondent E)

Jag vill understryka att det är ledningen som ska beräkna ett värde och att det är vi revisorer som granskar och rådgör hur de ska göra. Vår roll är inte att göra värderingsberäkningar utan vi skall granska dem. Det krävs ändå ett samspel mellan revisorn och företaget. Företaget gör alla bedömningar som vi ställer frågor kring, för att skapa oss en förståelse och för att säkerställa tillförlitligheten i bedömningarna. Vi utgår från företagets prognos och gör därifrån vissa korrigeringar av felaktiga värdeparametrar. Företaget kan ha en tendens att vilja tolka reglerna till sin fördel. Ledningen, som alla människor, strävar efter att nå sina mål genom att tolka reglerna för att uppnå önskat resultat. Det är viktigt att vi som revisorer visar integritet och objektivitet, för att korrigera överoptimistiska prognoser och stå på oss då vi hittar väsentliga felbedömningar. Regelverken fungerar som en trygghet för oss revisorer då vi är av annan uppfattning än företagsledningen. (Respondent D)

Nedskrivningar är ett känsligt ämne och därmed kan prognosberäkningarna leda till tuffa diskussioner kring denna problematik. Det är kontinuerliga nedskrivningstest kring främst de områden som jag har varit inblandad i. Vi kommer in och diskuterar vilka kriterier och antaganden som är gjorda. Företaget har gjort vissa antaganden och kommer fram till att ett nedskrivningsbehov föreligger. Det kan hända att vi kommer fram till att dessa antaganden inte är rimliga, exempelvis att företaget har använt en för låg diskonteringsränta eller för höga avkastningskrav. Då kan vi ta hjälp av antingen vår Corporate Finance-avdelning eller få extern hjälp. CF-avdelningen hjälper oss med en rimlighetsbedömning utifrån olika parametrar exempelvis branschrisker och avkastningskrav. Svårigheterna ligger i att argumentera med företagsledningen om de olika antagandena, då vi kommer fram till olika värden. Det är ju ingen exakt vetenskap. Vem kan bättre sin verksamhet än företagsledningen själva? Det här är den absolut svåraste diskussionen, att ifrågasätta ledningens underlag. Som alltid när det handlar om revision av bedömningar så måste man ha en blick bakåt och se på historiken. Hur har företagets prognoser, antaganden och värderingar varit tidigare? Kan vi acceptera värderingen eller inte? Dels kommer rekommendationens krav in och sedan kommer väsentlighetskriterierna in. Även om det finns en risk för att företagets aktiekapital förbrukas i och med nedskrivningen måste vi som revisorer visa en tuff ställning och integritet. (Respondent A)

Revisorns roll beträffande nedskrivningar handlar om att göra rimlighetsbedömningar utifrån företagets framtagna prognoser. Vi finns som ett stöd för deras ställningstaganden vid värderingen. Ofta anlitas vår corporate finance-avdelning för att hjälpa företagen med beräkningar. (Respondent C)

Hur går du tillväga om du är av annan uppfattning än företaget om att ett nedskrivningsbehov föreligger?

Vid meningsskiljaktigheter där värdenedgången är större än företagens väsentlighetsbelopp meddelas detta i form av olika skrivelser. Oftast löses problemet genom kontakt med ekonomiansvarige. Hjälper inte detta skickas ett PM till styrelsen och VD angående situationen, och att en oren revisionsberättelse kan komma på tal om inte värderingen ändras. Om ingen åtgärd sker från företaget blir en oren revisionsberättelse revisorns sista utväg. Ofta brukar en sådan situation kunna undvikas genom ett tufft ställningstagande från revisorn. Denna påtryckning är viktig från revisorns sida för att få företaget att tänka om vid inkorrekta värderingsbedömningar. Vi som revisorer kan aldrig säga till företaget att de måste värdera tillgången till ett specifikt belopp. Om avvikelsen är så pass väsentlig att den kan påverka en extern intressent, talar vi dock om för dem att om de inte ändrar sin värdering så blir utvägen en oren revisionsberättelse. Vi som oberoende granskare ska göra en bedömning som intressenterna kan anse vara tillförlitlig. Vi måste kunna stå för det som skrivs i en revisionsberättelse. Oftast ändrar företagen sin värdering för att undkomma det dåliga ryckte som en oren revisionsberättelse innebär. För oss revisorer kan det t.o.m. vara positivt att slippa företag som inte sköter sig. Mindre bolag är mer benägna att ändra sin värdering än större, de är inte lika självständiga. Den oberoende rollen som revisor är relativt enkel i denna situation. (Respondent B)

Om vi är av olika uppfattningar kan det leda till tuffa diskussioner mellan revisorn och ledningen. Vi får se till att de ändrar sina beräkningar om vi anser de felbedömda. Annars får det framgå av revisionsberättelsen. Ofta kan vi dock resonera sig fram till en lösning. Revisorn kan inte ha en bättre uppfattning om företagens framtid. Vi får utgå från den prognos som företaget lämnar och jämföra med tidigare års utfall kombinerat med förklaringar till utfallet och därefter göra en rimlighetsbedömning. (Respondent D)

Diskussionerna kring tillgångsvärderingen är oftast kreativ. Det har hänt ofta att vi inte fått igenom vår vilja men det har baserat sig på att vi har kunnat köpa företagsledningens argument. Det har aldrig gått så långt att vi inte har kunnat acceptera ledningens prognoser. En intressant frågeställning vore hur revisorn löser denna konflikt. Kontentan blir att om vi är oense får vi skriva om det i revisionsberättelsen, eftersom det är vår skyldighet mot intressenterna och främst aktieägarna att upplysa om detta. Dock inser en sund företagsledning att dolda nedskrivningsbehov förr eller senare kommer fram. En seriös företagsledning följer rekommendationen och tar nedskrivningen när den föreligger. Personligen har jag inte varit med om att det blir hårda ord mellan mig och företagsledningen, men det kan säkert förekomma. Tryggheten ligger i att ha sitt regelverk att stödja sig på om det blir alltför tuffa diskussioner. För att öka vår trygghet kan vi även ta in en "second opinion". Vid alla revisionsmoment med inslag av bedömningar måste jag som revisor vara mycket försiktig. Det gäller att göra revisionen så bra som möjlig och känna att man gjort det mesta man kan. Om jag fortfarande inte är nöjd får jag skriva om det i revisionsberättelsen. (Respondent A)

Jag tror att företagen tycker det är bra när vi som revisorer säger ifrån emellanåt. Detta gör att företagen känner en trygghet i att vi gör ett bra jobb. Men visst, det handlar om att slåss för sin åsikt och kräva in mer underlag från företaget för att kunna säkerställa ett värde. Redovisningsregler och andra regelverk fungerar som stöd då företagens bedömningar känns

orimliga. Då vi inte kan komma överens om en värdering är enda utvägen att skriva en oren revisionsberättelse. Några orena revisionsberättelser har jag skrivit men de har inte handlat om nedskrivningar utan om värdering av kundfordringar, skatteredovisning mm. (Respondent C)

Detta är en mycket svår fråga. Det sista året har företag några gånger velat skriva ner med hänvisning till försiktighetsprincipen medan jag ansett att nedskrivningsbehov inte förelegat med motivet att nedskrivningar inte skall användas som någon form av bokslutspolitik. Det blir betydligt svårare när revisorn finner att det föreligger behov av nedskrivning medan företaget inte bedömer att behov föreligger. Revisorns tyngsta argument i diskussion med företaget är att lämna kompletterande upplysning till aktieägarna, eventuell reservation eller anmärkning i revisionsberättelsen. Den största risken vid olika uppfattning är sannolikt att man tappar uppdraget. Risken om man inte står på sig är störst vid en eventuell försäljning eller vid konkurs, där det skulle kunna anses att redovisningen inte är upprättad enligt god redovisningssed och revisorn underlåtit att kommentera eller anmärka i revisionsberättelsen. Skriver revisorn för mycket i revisionsberättelsen skulle risken kunna vara att detta skadar bolaget och att revisorn görs ansvarig för skadan. (Respondent E)

---

5. Analys

I detta avsnitt analyserar vi vårt empiriska material och tolkar dess innebörd utifrån våra egna förkunskaper. Empirin kopplas till den teoretiska referensramen och behandlar det som vi anser relevant utifrån syftet med vår undersökning och våra forskningsfrågor.

5.1. Huvudsakliga problem

Som framkommit av intervjuerna är företag i teknik- och konjunktur känsliga branscher vanligen drabbade av nedskrivningar. Enligt flera respondenter skulle alla företag med höga tillgångsvärden oavsett bransch kunna vara föremål för en nedskrivning. Övrig information som har framkommit från våra intervjuer är att branscher som tillfälligt hamnar i en kris, exempelvis fastighetskrisen under tidigt 1990-tal och flygbolag efter 11 september, 2001, har historiskt varit föremål för kännbara nedskrivningar. Enligt Wennberg (2003) saknade många företag den finansiella styrkan som krävs för att tåla en nedskrivning då behov infann sig. Intressant i sammanhanget är att allt faller tillbaks på tillgångarna då ett företag går sämre. En nedskrivning kan ses som ett tidigare felaktigt beslut, t.ex. ett företagsförvärv då ett högt goodwillvärde skapas. Om inte dotterföretaget genererar tillräckliga vinster måste en korrigering av tillgångsvärdena göras. En konjunkturförsämring av övergående natur skulle därmed enligt kontexten inte behöva föranleda en nedskrivning.

Enligt RR 17 skall en nedskrivning göras då redovisat värde är högre än det beräknade återvinningsvärdet. Bedömning skall göras vid varje bokslutstillfälle. RR 17 nämner inget väsentlighetskriterium, men förorden till rekommendationerna styrker förhållandet att hänsyn skall tas till väsentlighetsprincipen. Av vår undersökning har det framkommit från samtliga respondenter att ingen nedskrivning görs om inte skillnaden är väsentlig. Varför revisorerna utgår ifrån principen beror på att de arbetar efter väsentlighet och risk, vilket leder till att endast väsentliga belopp granskas. Väsentlighetskriterier som revisionsbyråerna arbetar utifrån är dels framräknade belopp från olika dataprogram, men handlar också om bedömningar från revisorns sida då vissa risker möjligen inte innefattas i beräkningarna. Detta överensstämmer enligt Hogarth (1987) att bedömningar aldrig helt kan elimineras från ett dataprograms information. Bedömningar får därför många gånger göras utifrån revisorns egen kännedom om företagets risker och den bransch som det verkar i.

Rekommendationen ger exempel på interna och externa indikationer som kan förelägga en nedskrivning. Enligt de svar som vi har fått från våra respondenter tyder det på att rekommendationen har en stark utgångspunkt vid arbetet att tidigt identifiera om det kan finnas ett behov av en nedskrivning. För att identifiera indikationer för ett nedskrivningsbehov arbetar revisionsbyråerna också med att analysera kostnadsställen, nyckeltal och andra rapporter samt att försöka finna tillgångar som inte bär sina egna kostnader. Framst handlar det dock om att känna klienterna genom att följa företagets utveckling, i och med täta kontakter. Rekommendationens uppräknade indikationer berör anläggningstillgångar, men de är inte uttömmande. Det har dock under vår undersökning framkommit att det kan vara andra faktorer som påverkar en tillgångs kassaflöde. Det kan bero på brister inom företaget, t.ex. vad gäller produkter, marknadsföringsstrategi och säljare. Alla dessa faktorer slår tillbaka på tillgångens kassaflöde som i sin tur förändrar värderingen av anläggningstillgången.

Då företaget visar dåliga siffror behöver det alltså inte bero på en felvärdering av anläggningstillgången, utan det kan exempelvis vara säljare som inte når ut med produkter på ett bra sätt. En nedskrivning resulterar i en lägre framtida avskrivning, men detta betyder inte att den kassagenererande enheten kommer att uppvisa en vinst i framtiden. Förlusten inom enheten kan vara så pass påtagande att den beslutas för nedläggning. Vid ett sådant scenarium uppstår inga större problem att värdera enheten eftersom den inte kommer att generera några framtida kassaflöden. Nyttjandevärdet kommer därmed att vara lika med noll.

Det genomgående resultatet från vår undersökning är att de huvudsakliga problemen kring nedskrivningar handlar om olika bedömningsfrågor angående framtiden. Ord som *subjektiva bedömningar* har framkommit många gånger under intervjuerna. Är inte bedömningar alltid subjektiva och något som utgår från varje människas förutsättningar och preferenser? Som en av våra respondenter uttryckte det är ”bedömningar om framtiden ingen exakt vetenskap”. Bedömningar bygger på människans egen förståelse för verkligheten, såsom erfarenhet, kunskap och sunt förnuft. Problematiken får olika lösningar beroende på situationen och människans egna preferenser. (Hogarth 1987)

Problematiken börjar med att finna indikationerna i rätt tid för att sedan identifiera kassagenererande enhet och hitta självständiga kassaflöden. Vidare fortsätter bedömningsproblematiken med de parametrar som skall beaktas vid nedskrivningar, såsom diskonteringsränta, nyttjandeperiodens längd och tillväxttakt. Andra problem som framlagts under intervjuerna är att icke-noterade företag saknar allmänt råd beträffande nedskrivningar. RR 17 skall främst tillämpas av noterade företag och då problematiken uppstår för icke-noterade företag hämtar de vägledning från rekommendationen. Detta skapar en mer enhetlig redovisning inom området nedskrivningar, vilket i sin tur ökar jämförbarheten mellan icke-noterade och noterade företag. För de allra minsta företagen kan rekommendationen anses krånglig och svår att tillämpa.

5.2. RR 17:s inverkan på redovisning och revision

Tidigare reglering av nedskrivningar gav en knapphändig vägledning vid nedskrivningsbehov. Det som företagen hade att utgå ifrån var Årsredovisningslagens korta benämning om att värdenedgången skulle vara varaktig och bestående. FARs rekommendation nummer tre gav en något vidare vägledning, men vad som framkommit i vår undersökning är att RR 17 var en välbehövlig rekommendation. Förr påverkades värderingen mer av revisorns omdöme, och revisorn förlitade sig i högre grad på sitt sunda förnuft. Även om principen för beräkning av verkligt värde förr var densamma, såg revisorn mer på tillgångens substansvärde och en helhetsbedömning av företagets samtliga tillgångar gjordes. Vad vi kunde tolka från vissa intervjuer var även att det förr togs hänsyn till företagets konjunkturcykel, som kunde sträcka sig över flera år. Revisorerna valde att avvakta tills branschen återhämtade sig, hellre än att ta en för tidig nedskrivning. I och med RR 17 har den möjligheten försvunnit, då en prövning skall göras varje år. Detta tolkas som att RR 17 lägger huvudsaklig vikt i att tillgångarna är rätt värderade vid varje bokslutstillfälle. Detta styrker redovisningens riktning mot ett mer balansräkningsfokuserat synsätt.

De största förändringarna är enligt våra respondenter att utrymmet för olika bedömningar har minskat genom den mer detaljrika regleringen i RR 17, samt att kravet på prövning har införts. Detaljinhållet i RR 17 innebär en helt ny arbetsmetodik och systematiken i tillvägagångssättet har förändrats. Detaljstyrningen hjälper dels företagen genom ett tydligare tillvägagångssätt vid nedskrivningar, och dels revisorerna genom att ha ett regelverk att stödja sig på. Revisorerna var över lag positiva till rekommendationen vilket är förståeligt då de kan använda regelverket för att lättare argumentera för sin sak genom att kunna hänvisa till konkreta formuleringar. Tidigare fanns en möjlighet för företagen att undkomma en nedskrivning genom att hänvisa till Årsredovisningslagens definition och hävda att nedgången inte var bestående.

Revisorerna anser inte att rekommendationen medför något negativt i sig, men processen vid beräkning och fastställande av återvinningsvärde kan vara resurskrävande för företaget. Även de höga upplysningskraven som rekommendationen kräver innebär merarbete för företagen, men leder till något positivt för användarna av finansiella rapporterna. Enligt Riahi-Belkaoui (2000) skall finansiella rapporter innehålla tillräckligt mycket information för att inte lura användarna, i överensstämmelse med öppenhetsprincipen.

Alla respondenter är överens om att implementeringen av RR 17 har lett till ett ökat fokus och skapat mera diskussioner kring nedskrivningar, däremot är inte samtliga av den meningen att nedskrivningar har blivit mer frekvent. Genom ett mer detaljstyrt regelsystem och ett ökat upplysningskrav anser revisorerna att jämförbarheten mellan företagen har ökat i och med införandet av RR 17. I och med att den kvalitativa egenskapen jämförbarhet ökar formas en mer enhetlig redovisning, vilket leder till att de finansiella rapporterna uppvisar en mer rättvisande bild. En enhetlig granskning är också en positiv konsekvens av implementeringen, enligt några av respondenterna. Skillnader kommer ändå att förekomma vid bedömningsfrågor av nyttjandevärdets olika parametrar, samt nya begrepp som kassagenererande enhet. Det handlar ofta om en definitionsfråga som kräver bedömningar, vilket leder fram till olika värden. För att härleda enhetens kassaflöde krävs mycket resurser och en god internredovisning. I redovisningen kan det ändå förekomma dolda övervärden i form av att företagen har valt för korta avskrivningsperioder, vilket i sin tur hämmar jämförbarheten. Detta problem för jämförbarheten är dock inget som tas upp i RR 17.

Förr användes i större utsträckning tillgångens substansvärde vid värdering och revisorns granskning skedde utifrån en helhetsbedömning av företagets samlade tillgångar. Bedömningar vid värderingen gjordes utifrån historiska kostnader eller nettoförsäljningsvärde, och med få bedömningar om framtiden. Enligt Smith (2000) anses det lämpligt att undvika framtidsbedömningar p.g.a. dess osäkerhet. Värderingen följer idag rekommendationen angående nyttjandevärde med de olika parametrarnas framtidsbedömningar. Detta "nya" tankesätt ökar risken för *subjektiva bedömningar* och kan användas i desinformativt syfte. (Nilsson 2002) Revisorerna anser dock att utrymmet för bedömningar har minskat i och med rekommendationens detaljrikedom. Ett exempel på där utrymmet för bedömningar har minskat är indikationerna i RR 17 som talar om när ett nedskrivningsbehov föreligger. Tidigare baserades nedskrivningar mer på revisorns omdöme. Rekommendationen lägger dock fokus på framtida bedömningar vilket innebär osäkerhet för värderingen. Bedömningsproblematiken har därmed flyttats fram i tiden och revisorernas resonemang kan därmed ifrågasättas.

I teoriböcker framställs försiktighetsprincipen som en viktig redovisningsprincip för att inte övervärdera tillgångarna. Försiktighetsprincipen används som verktyg av revisorerna vid bedömning om företagets skattningar och prognoser verkar rimliga. Som en av våra respondenter uttrycker det är ”den enskilt största revisionsrisken att övervärdera tillgångarna”. Då företagen har för optimistiska framtidsbedömningar fungerar rekommendationen som en bromskloss för att tillgångarna i balansräkningen inte skall övervärderas. Indikationerna har en varningsfunktion om att tillgången bör skrivas ner, vilket skall leda till en mer försiktig värdering. Den detaljstyrda rekommendationen och kravet på att nedskrivningstestet skall göras ofta ökar precisionen för värderingen, vilket leder till en mer rättvisande bild av företagets finansiella ställning. Vid en övervärdering av tillgångarna minskar tillförlitligheten, och därmed också relevansen, i de finansiella rapporterna. I en värld där redovisningen blir alltmer komplex och fler tillgångar redovisas till verkligt värde skulle det kunna finnas en risk för att principen överges. Bokslutspolitikerna skulle därmed bli avgörande för resultatets förändring över perioden.

5.3. Revisorns inställning till prognoserna vid värdering

Kunskaperna hos företagen beträffande RR 17 och nedskrivningar varierar mycket beroende på storlek och organisation. Enligt våra respondenter är en avgörande faktor för att kunna få tillförlitliga rapporter att företaget har en kompetent ekonomifunktion. De mindre företagen som inte har resurser och kunnande vänder sig i större utsträckning till revisorn för rådgivning. Dessutom är det vanligare i mindre företag att revisorerna tar upp frågan då ett nedskrivningsbehov föreligger.

När företagen lämnar en prognos till revisorn som i sin tur granskar underlaget uppstår som oftast diskussioner om företagets olika bedömningar och antaganden. Felaktigheter i prognoserna beror vanligen på okunnighet hos företagen, och okunnigheten beror på flera faktorer. Rekommendationen är relativt nyutkommen (2002) vilket gör att kunskaper och rutiner hos företagen är begränsade. Det kan också föreligga egna tolkningar av reglerna p.g.a. en medveten optimism eller en omedveten vilja att vara positiv. Företagens viljor kan visa sig på olika sätt, dock som regel att tolka rekommendationerna till sin egen fördel. Att försöka undvika en nedskrivning och ett förbrukat eget kapital kan vara en anledning. Det kan också vara åt andra hållet att vilja uppvisa ett så lågt resultat som möjligt med anledning av skattelättnader. En nedskrivning är alltså ett känsligt moment för företagen, framförallt för börsnoterade företag där en nedskrivning kan påverka företagets börskurs negativt.

Samtliga respondenter betonade att det är företagen själva som skall presentera en prognos som sedan revisorn bedömer tillförlitligheten i. Svårigheterna i att kunna värdera och göra en så korrekt bedömning som möjligt av företagets prognoser är många. Enligt revisorerna kan de inte veta bättre än företaget om vad företaget har för beredskap för framtiden. Här uppstår en balansgång för revisorn att bedöma något som företagen känner till bättre själva. Företagens prognoser är aldrig 100 % tillförlitliga och då osäkerhet existerar kan revisorn ta hjälp, antingen från andra kollegor inom byrån eller från utomstående experter. Enligt Hogarth (1987) har mängden av information som lämnas, och från vilka källor informationen kommer ifrån, betydelse för tillförlitligheten i bedömningar. Även FAR (2004) ger en bedömning av informationens värde, och menar att uppgifter från källor utanför företaget är av större värde än uppgifter från källor inom företaget.

Då revisorerna inte anser lämnat material vara tillfredställande måste de kräva in mer information från fler källor. Det viktigaste för att bedöma tillförlitligheten i prognoserna är dock enligt revisorerna att känna företaget och dess verksamhet. För att kunna bedöma de riskfaktorer som föreligger måste revisorn sätta sig in i företagets processer. I och med att komplexiteten inom redovisningen ökar, med betoning på att fler moment innefattar framtidsbedömningar, krävs det från revisorns sida att sätta sig in i företagets framtid. Detta är ett oerhört stort steg, vilket kommer att leda till en ökning av externa värderingsbedömningar i framtiden. Att känna företaget innebär att revisorn granskar tidigare bedömningar och gör en bedömning hur väl företagets antagningar har infallit, d.v.s. att se hur duktiga företagen själva är att bedöma sin egen framtidsutveckling på ett rimligt sätt. Det gäller för revisorn att ifrågasätta företagets bedömningar och antaganden och sedan genom att ha en professionell skeptisk inställning kunna bedöma trovärdigheten i företagets prognoser. Revision av prognoser är lika med revision av bedömningar. Har företagets prognoser visat sig felaktiga historiskt sätt, minskar tillförlitligheten för företagets bedömningar och enligt Rachlin (1989) straffas företagen genom att revisorn inte värderar informationen lika högt. Vid motsatt förhållande belönas däremot företagen genom att revisorn i högre grad förlitar sig på informationen. (Ibid) Att företaget använder sig av öppna kort och bistår revisorn med tillfredsställande material skulle kunna leda till ett mer effektivt revisionsarbete, och belönas med lägre revisionskostnader.

Att fastställa nyttjandevärdet på ett tillförlitligt sätt är något som i teorin (RR 17) anses enkelt av respondenterna, men de påpekar samtidigt att det i praktiken är svårt att ta ställning till alla bakomliggande framtidsbedömningar. Respondenterna betonade vikten av att känna företagen och dess verksamhet för att öka tillförlitligheten i prognoserna. Ett annat synsätt skulle kunna vara att det föreligger en risk att revisorn blir bekväm och inte lika vaksam efter flera år med samma kund. Enligt Hogarth (1987) skapas en form av automatisering efter många år med samma uppgifter. Detta leder till att människan tappar förståelse för uppgiften och vaksamheten försämras över tid.

Tillförlitligheten i företagets prognoser påverkas också av att företagen ofta har en optimistisk inställning till framtiden. Företagsledningens inställning är optimistisk av den anledningen att de ofta är entreprenörer, som arbetar mot högt uppsatta mål för sitt livsverk. Detta överensstämmer med konsekvensetikens som Brytting (1998) redogör för. Synsättet handlar om att söka efter handlingsalternativ som får positiva konsekvenser för företaget. Optimismen är något som revisorerna känner av från företagsledningarna, att de försöker övertyga om sina framtidsbedömningar, men det gäller att inte påverkas av denna optimism. Revisorerna känner sig ändå trygga i sin roll då regler, rekommendationer och allmänna råd utgör en bra strukturerad mall som utgångspunkt för sina bedömningar. RR 17 blir lättare att följas än att frångås p.g.a. dess konkreta formuleringar. Revisionsstandaren kräver också en mer professionellt skeptisk och ifrågasättande inställning i revisionsuppdragen. Någon respondent antyder att det är svårt att gå utanför dessa ramar utan anmärkning och revisionsnämnden granskar kontinuerligt deras oberoendemodell. Respondenterna har antytt vikten av att kunna diskutera problemfrågor med kollegor då optimismen känns alltför påtaglig och för att stärka sitt oberoende. Samtliga respondenter arbetar på större byråer där sådana möjligheter ges. Någon respondent med erfarenhet från en mindre byrå påstod att oberoendefrågan var svårare att upprätthålla vid begränsade möjligheter att konsultera en annans uppfattning. För att komma till rätta med företagets optimistiska bedömningar krävs

---

enligt respondenterna en mer skeptisk roll från revisorernas sida. Revisorernas inställning fungerar då som en bromskloss vid för optimistiska värderingar.

Revisorns kunskaper tillsammans med sitt sunda förnuft, kontra en optimistisk företagsledares bedömning leder till att värderingen kan balanseras. Enligt någon respondent finns det om revisorn uppträder alltför pessimistiskt i sina bedömningar en risk att kundrelationer påverkas negativt. Revisorn måste visa integritet och våga stå för en hård bedömning, och kämpa för sin rätt. Någon respondent menade dock att de flesta företagen är medvetna om revisorns skeptiska förhållningssätt till värderingar. Detta visar även revisorns viktiga roll för företaget och dess engagemang som oberoende granskare.

5.4. Tillvägagångssätt vid annan uppfattning

Vid nedskrivningar krävs ett samspel mellan revisor och företag. Revisorns roll kan beskrivas som ett rådgivnings- och granskningsuppdrag med funktionen av att fungera som ett bollplank och stöd i olika frågor. När det gäller rådgivning vid prognoser har revisorn lättare att vägleda i frågor som diskonteringsränta och övriga tekniska parametrar, än synpunkter på framtida kassaflöden, eftersom revisorn sällan kan anses ha en bättre uppfattning om bolagets framtida beredskap. Revisorerna underströk dock att de absolut inte får medverka vid värdeberäkningarna av prognoser och att deras uppgift är att granska företagets bedömningar. Det uppstår ändå svårigheter att dra en gräns mellan fristående rådgivning och oberoende revision. Av intervjuerna framkom det att revisorsteamet hämtar stöd för sin granskning från revisorer inom samma byrå, men som inte ingår i revisionsteamet. Hjälper hämtas även från byråernas Corporate Finance-avdelning för att få en rimlighetsbedömning i exempelvis branschrisiker och avkastningskrav. Enligt FAR:s analysmodell (2004) om självgranskningshot får inte den som utför granskningen på något sätt tidigare ha varit inblandad i och tagit ställning till det som ska granskas. Detta utgör ett hot mot revisorns opartiskhet och självständighet. I de fall revisionsbyråerna hämtar hjälp från någon kollega inom egna byrån ställs oberoendet på prov, men oberoende är omöjligt att undvika vid samspel mellan människor. (FAR 2002) Det byråerna kan förlita sig till är att verkligen se till att inte hamna i obekväma situationer där jävsreglerna sätter stopp för revisorns arbete. För de mindre bolagen som inte har den omfattande och fördjupade kunskapen som de större bolagen besitter, medverkar revisorn desto mer i värderingsprocessen. I dessa situationer är det ännu viktigare att se till att revisorns arbete inte på något sätt ifrågasätts i ett jävssammanhang.

Oavsett storlek på företagen är diskussioner om framtidsbedömningar vid nedskrivningsbehov de allra svåraste, enligt flera respondenter. Argumentationen kring företagsledningens bedömningar och att ifrågasätta underlagen är ett känsligt ämne som leder till tuffa diskussioner. Som respondenterna tidigare betonat är framtidsbedömningar ingen exakt vetenskap. Ledningen agerar som de entreprenörer de verkligen är, att sträva efter högt uppsatta mål, och tendensen att vilja tolka reglerna till sin fördel är ofrånkomlig. (Brytting 1998) Det beskrivna beteendet har våra respondenter märkt av i sitt arbete med sina klienter. En annan påfrestande situation som revisorn måste hantera på ett yrkesmässigt korrekt sätt är när det finns risk för att företagets egna kapital förbrukas i och med en nedskrivning. I dessa situationer måste revisorn visa integritet och våga stå för sitt ställningstagande. Enligt Brytting (1998) skapas klarhet för hur en yrkesutövare ska möta känsliga situationer i form av etiska regler, dels genom att våga avstå ett uppdrag och dels i att ge modet till att åtgärda

---

något som revisorn annars tvekat inför. Alla respondenters arbetsplatser arbetar aktivt med egna etiska koder för hur påfrestande situationer skall bemötas. Detta ses som en stor hjälp i deras yrkesutövning för att känna trygghet i svåra situationer.

Revisorns roll är även att skapa en trygghet för intressenterna vid användandet av finansiella rapporter. Enligt Warming-Rasmussen & Windsor (2003) skall revisorn med sina ”professionella bedömningar” skapa denna trygghet. Om inte yrkesprofessionen lyckas upprätthålla denna trovärdighet kan följderna bli att regelverket blir mer styrt av staten. (Ibid)

Enligt Brytting (1998) och hans syn på yrkesetik har yrkesgrupper som revisorer internationellt erkända regler att stödja sig på då känsliga situationer uppstår. Dessa regler är till för att skapa klarhet och fungera som vägledning då yrkesutövaren står inför ett uppdrag som kräver tuffa åtgärder. Som framkommit i vår undersökning fungerar regelverket, dels Redovisningsrådets rekommendationer och dels Revisionsstandarderna, som en trygghet för revisorerna då de är av annan uppfattning än företagsledningen. En nedskrivning är ofta ett känsligt moment för företagen, då det påverkar resultatet negativt. Någon respondent menade att en seriös företagsledning inser att dolda nedskrivningsbehov visar sig förr eller senare, och tar nedskrivningen då den föreligger. Det gäller dock att revisorn visar integritet och intar ett fast ställningstagande då diskussioner uppstår. Balansgången är dock svår eftersom revision av bedömningar innehåller många osäkerhetsfaktorer. Här spelar revisorns omdöme en stor roll för hur han/hon skall gå vidare. Kan inte revisorn acceptera ledningens prognoser eller tillgångsvärderingar måste revisorn vidta åtgärder. En process startar och kontakten mellan revisorn och klienten ökar för att försöka komma till rätta med problemet. Om företagsledningen vägrar att ta till sig av revisorns argument har revisorn som sista utväg att skriva en oren revisionsberättelse. En oren revisionsberättelse kan få negativa konsekvenser för företagen. Följderna av en oren revisionsberättelse kan innebära svårigheter för företagen att bl.a. beviljas lån. För att undgå en oren revisionsberättelse måste företaget antingen ändra sin uppfattning och bedömning, eller stärka sin argumentation för att prognoserna är rimliga genom att lämna mer underlag till revisorn. Från vår undersökning har det kunnat tolkas att mindre företag är mer benägna att ändra sin uppfattning än vad större företag är. Detta skulle kunna bero på att kunskaperna är lägre i dessa företag och att revisorn därmed lättare kan använda regelverket som påtryckning för att få företaget att ändra sig.

---

6. Avslutning

I detta kapitel presenteras de slutsatser som vi har kommit fram till utifrån analysen. Slutsatserna är kopplade till de uppsattsfrågor som vi redogjorde för i inledningskapitlet. Vidare presenteras våra egna reflektioner och förslag till fortsatt forskning.

6.1. Slutsatser

Vilka är de huvudsakliga problemen vad gäller nedskrivning?

Respondenterna anser det vara en svårighet att i ett tidigt skede identifiera indikationer om att det föreligger ett nedskrivningsbehov. RR 17s definitioner är en viktig utgångspunkt i revisorns arbete. När det gäller nedskrivningar är dock det huvudsakliga problemet att beräkna och fastställa tillgångens, eller den kassagenererande enhetens, nyttjandevärde. Detta beräkningsförfarande innefattar att ta ställning till flera bedömningsfrågor om framtiden t.ex. framtida kassaflöden, nyttjandeperiodens längd och val av diskonteringsränta. Då bedömningar om framtiden inte är en exakt vetenskap får revisorn utgå ifrån sina egna kunskaper om företagets verksamhet och omgivning. En nedskrivning kan ses som ett tidigare felaktigt fattat beslut. När ett företag hamnar i den situationen att ett nedskrivningsbehov föreligger kan det sakna den finansiella styrkan som krävs för att klara av en nedskrivning. Ett företags negativa kassaflöde som ligger till grund för tillgångens värdering, styrs av många faktorer, t.ex. marknadsföringsstrategi. Felet ligger inte hos anläggningstillgången, utan beror på olika brister i företaget.

På vilket sätt har RR 17 påverkat redovisningen och revisorn i sitt granskande?

Innan RR 17 infördes var vägledningen vid nedskrivningsbehov knapphändig. RR 17 är en detaljrik rekommendation, som hjälper dels företagen genom ett tydligare tillvägagångssätt vid nedskrivningsbehov, och dels revisorerna genom att ha ett regelverk att kunna stödja sig på. Kravet på att se över tillgångsvärderingen har även ökat i och med rekommendations implementering. Vid varje bokslutstillfälle skall företaget bedöma om det föreligger någon indikation på att en tillgång minskat i värde. Indikationerna tillsammans med en kontinuerlig prövning fungerar som en bromskloss mot en för hög tillgångsvärdering. Enligt våra respondenter har utrymmet för olika bedömningar minskat sedan införandet av RR 17. Vid indikation om att en tillgång är för högt värderad kräver RR 17 ett beräkande av tillgångens nyttjandevärde. Beräkande av nyttjandevärde innefattar flera bedömningsfrågor vilket även i framtiden kommer att leda till olika värden. RR 17 anses av respondenterna ha skapat en mer enhetlig redovisning vilket leder till att jämförbarheten företag emellan ökar. Rekommendationens beräkningsprocess är resurskrävande vilket är det enda som uppfattas som negativt.

Hur skall revisorn ställa sig till de prognoser som ligger till grund för värdering av företagets tillgångar?

Kunskaperna hos företagen varierar mycket beroende på storlek och organisation. Felaktigheter i prognoserna beror oftast på en okunnighet hos företagen. Detta beror i sin tur på att rekommendationen är relativt nyutkommen och att företagens rutiner är begränsade.

Egna tolkningar av reglerna är ofrånkomliga p.g.a. en omedveten optimism och denna optimism är något som revisorerna känner av. Revisorerna får inte påverkas av företagens optimistiska framtidsbedömningar och finner trygghet i regelverken och att kunna diskutera problematiken med kollegor. Revisorernas mer skeptiska inställning till prognoserna balanserar företagens optimistiska bedömningar. Svårigheterna med att bedöma tillförlitligheten i företagens prognoser påverkas av att revisorerna inte kan veta bättre än företaget om dess beredskap för framtiden. Svårigheterna minskas genom att revisorn begär in mer information, såväl från företaget som från externa källor. Det viktigaste för att bedöma tillförlitligheten i prognoserna är dock enligt respondenterna att känna företaget och dess verksamhet. Att känna företaget innebär i detta sammanhang att revisorn granskar hur väl företagets tidigare bedömningar har infallit. Att fastställa nyttjandevärdet på ett tillförlitligt sätt anses i teorin som enkelt, men blir i praktiken svårt att ta ställning till p.g.a. alla bakomliggande framtidsbedömningar.

Hur går revisorn tillväga vid annan uppfattning än företagsledningen att ett nedskrivningsbehov föreligger?

Nedskrivningar kan vara ett känsligt moment för företaget då det påverkar resultatet negativt. Diskussioner om framtidsbedömningar vid nedskrivningsbehov är enligt respondenterna de allra svåraste, eftersom det inte är en exakt vetenskap. Vid olika uppfattningar måste revisorn visa integritet och våga stå för sitt ställningstagande. Som framkommit i vår undersökning fungerar regelverken som en trygghet för revisorerna då de är av annan uppfattning än företagsledningen. För att företaget skall stärka sin argumentation för sina bedömningar kräver revisorn in mer underlag. Om revisorn ändå inte känner tillförlitlighet i bedömningarna, och ledningen inte ändrar sin uppfattning, är sista utvägen att skriva en ören revisionsberättelse. Vår undersökning har visat att problematiken löses bäst vid en konstruktiv diskussion. Ingen av respondenterna har skrivit en ören revisionsberättelse p.g.a. annan uppfattning vid nedskrivningssammanhang.

6.2. Egna reflektioner

Problematiken kring nedskrivningar av tillgångar och revisorns roll vid prognoser omfattas av bedömningar om framtiden. Bedömningar bygger på människans egen förståelse av verkligheten, såsom erfarenhet, kunskap och sunt förnuft. Problematiken får därför olika lösningar beroende på situationen och människans egna preferenser.

Även om principen för beräkning av verkligt värde förr var densamma, såg revisorn mer på tillgångens substansvärde och en helhetsbedömning av företagets samtliga tillgångar gjordes. Tidigare baserades nedskrivningar mer på revisorns omdöme. Rekommendationen lägger dock fokus på framtida bedömningar vilket innebär osäkerhet för värderingen. Vi anser därmed att bedömningsproblematiken har flyttats fram i tiden och revisorernas resonemang kan därmed diskuteras och ifrågasättas.

6.3. Förslag till fortsatt forskning

- Undersökning av företags rutiner vid nedskrivning av tillgångar.
- En kvantitativ studie om hur RR 17 har påverkat tillgångsvärderingen.
- Hur revisorn går tillväga för att identifiera och avgränsa en kassagenererande enhet, samt om det föreligger några skillnader hos revisionsbyråer.

Källförteckning

Böcker

- Andersen, Ib (1998). *Den uppenbara verkligheten*. Lund: Studentlitteratur.
- Brytting, Tomas (1998). *Företagsetik*. 1 uppl. Författaren och Liber AB
- Bråkenhielm, Carl-Reinhold (1989). *Etikens pris – Om etik-moral-nåd i arbete och affärer*. Verbum Förlag AB, Stockholm
- Denscombe, Martyn (2000). *Forskningshandboken – för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Lund: Studentlitteratur
- Eriksson, Lars Torsten & Wiedersheim-Paul, Finn (1991). *Att utreda, forska och rapportera* 2. uppl. Liber Ekonomi, Malmö
- Falkman, Pär (2001). *Redovisningens reglering*. Lund: Studentlitteratur
- FAR (1995). *FARs Samlingsvolym 1995*. Stockholm: FAR Förlag AB
- FAR (2002). *FARs Revisionsbok*. 2. uppl. Stockholm: FAR Förlag AB
- FAR (2004). *FAR s samlingsvolym 2004, Del I*. Stockholm: FAR Förlag AB
- FAR (2004). *FAR s samlingsvolym 2004, Del II*. Stockholm: FAR Förlag AB
- Frankena, William (1991). *Etik* 3. uppl. Lund: Studentlitteratur
- Gustavsson, Sture (1996). *Etik – att handla ansvarigt*. Tuna Tryck AB, Eskilstuna
- Henriksen, Jan-Olav (2001). *Etik i arbete med människor*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur
- Hogarth, Robin (1987). *Judgement and choice*. 2. uppl. John Wiley & Sons Ltd.
- Holme, Idar Magne, Solvang, Bernt Krohn (1997). *Forskningsmetodik – Om kvalitativa och kvantitativa metoder*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Koskinen, Lennart (1999). *Etik, ekonomi och företags själ*. Bokförlaget Prisma, Stockholm
- Merriam, Sharan B (1994). *Fallstudien som forskningsmetod*. Lund: Studentlitteratur
- Nilsson, Stellan (2002). *Redovisningens normer och normbildare*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur
- Patel, Runa & Davidsson, Bo (1994). *Forskningsmetodikens grunder: Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur
- Rachlin, Howard (1989). *Judgement, decision and choice*. New York: W.H. Freeman and Company

Redovisningsrådet (1995). *Översättning av IASC's föreställningsram för utformning av finansiella rapporter*. Stockholm: Redovisningsrådet

Riahi-Belkaoui, Ahmed (2000). *Accounting theory*. 4. uppl. London: Thomson Learning.

Smith, Dag (2000). *Redovisningens språk*. Lund: Studentlitteratur.

Thurén, Torsten 1991. *Vetenskapsteori för nybörjare*. Malmö: Författaren och Liber AB

Wallén, Göran (1996). *Vetenskapsteori och forskningsmetodik*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Westermark, Christer (1998). *Årsredovisningslagen – Kommentarer, normgivning och övrig vägledning*. Lund: Studentlitteratur.

Elektroniska dokument

Bokföringsnämnden 2004. Ändrad inriktning på normgivningsarbetet. DNR 28/04 http://www.bfn.se/bfn/nyhetsmeddelande_lang.pdf. Tillgänglig: 2004-12-01

Edenhammar, Hans 2002. Tuffare revisorer bättre än tuffare regler. [Elektronisk] *Balans*, nr 2. Tillgänglig: FAR komplett (2004-11-08).

Falkman, Pär 2004. Redovisningens teoretiska kaos. [Elektronisk] *Balans*, nr 2. Tillgänglig: FAR komplett (2004-11-22).

Nyllinge, Peter & Winkvist, Mikael 2001. Ny rekommendation avseende nedskrivningar ställer stora krav på värderingar. [Elektronisk] *Balans*, nr 11. Tillgänglig: FAR komplett (2004-11-05).

Törning, Eva 2002. God redovisningssed för Sveriges icke-noterade företag, [Elektronisk] *Balans*, nr 4. Tillgänglig: FAR komplett (2004-11-08).

Warming-Rasmussen, Bent & Windsor, Carolyn A 2003. Danish Evidence of Auditors' Level of moral reasoning and predisposition to provide fair judgements. [Elektronisk] *Journal of business ethics* 47: 78-87. Tillgänglig: Business source premier (2004-12-02)

Wennberg, Inge 2003. För lite hänsyn till risk och osäkerhet i redovisningen. [Elektronisk] *Balans*, nr 1. Tillgänglig: FAR komplett (2004-11-06).

Intervjuer

Intervju BDO, Göteborg den 6 december 2004

Intervju Deloitte & Touche, Göteborg den 13 december 2004

Intervju Ernst & Young, Göteborg den 15 december 2004

Intervju Lindebergs Grant Thornton, Göteborg den 9 december 2004

Intervju Öhrlings PricewaterhouseCoopers, Göteborg den 20 December 2004

Bilaga 1 Intervjuguide

Hur länge har du jobbat som revisor?

Är du godkänd/auktoriserad revisor, och sedan hur många år?

Vilken typ av företag reviderar du i form av bransch och storlek?

I vilka typer av tillgångar har du stött på nedskrivningar?

Inom vilka branscher är nedskrivningar vanligast?

Vilka anser du vara de huvudsakliga problemen när det gäller nedskrivningar?

Hur stor skall skillnaden vara mellan återvinningsvärde och bokfört värde för att en nedskrivning skall göras?

Hur finner du indikationer på att det finns ett nedskrivningsbehov?

Vad anser du om tidigare nedskrivningsregler innan RR 17 utkom?

Vilka anser du vara de största förändringarna sedan införandet av RR 17?

Har nedskrivningar blivit mer frekvent sedan införandet av RR 17?

Vad anser du vara positivt respektive negativt med införandet av RR 17?

På vilket sätt anser du att försiktighetsprincipen återspeglas i RR 17?

Vad anser du om företagens kunskaper beträffande RR 17 och nedskrivningar?

Hur gör du för att fastställa att företagets prognoser är tillförlitliga?

Om du anser företagets prognoser vara felaktiga, vad tror du att det beror på?

På vilket sätt märker du av en eventuell optimism från ledningens sida och hur påverkas du av denna optimism?

Vilken är revisorns roll när det gäller företagets prognoser?

Vilka risker står du inför om du är av annan uppfattning än företaget om att ett nedskrivningsbehov föreligger?